

UCHWAŁA NR 265/XXXIV/2022

Rady Powiatu w Augustowie

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023 – 2030

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U z 2022 r., poz. 1526) w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.) Rada Powiatu w Augustowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023 – 2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu w Augustowie

Andrzej Mursztyn

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU
AUGUSTOWSKIEGO
NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	6
METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII.....	8
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII	10
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	14
Dokumenty europejskie.....	14
Dokumenty krajowe.....	16
Dokumenty regionalne	18
CHARAKTERYSTYKA POWIATU.....	20
POŁOŻENIE I DEMOGRAFIA	20
RYNEK PRACY	25
SYTUACJA GOSPODARCZA	27
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA.....	29
KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	29
EDUKACJA	31
OCHRONA ZDROWIA	33
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	34
DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	34
POMOC SPOŁECZNA	35
POMOC SPOŁECZNA W GMINACH POWIATU AUGUSTOWIESKIEGO	37
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W AUGUSTOWIE	39
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	43
UBÓSTWO.....	43
BEZDOMNOŚĆ	46
BEZROBOCIE, PROMOCJA ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY.....	47
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	52
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	55

UZALEŻNIENIA.....	60
PRZEMOC W RODZINIE	66
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	71
PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW.....	76
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	84
ANALIZA SWOT.....	89
CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	93
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	94
KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	95
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	115
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	116
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.....	117
MONITORING I EWALUACJA.....	118
Wskaźniki stopnia efektywności realizacji Strategii	118
OCENA RYZYKA.....	121
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	122
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	125
SPIS RYSUNKÓW:.....	125
SPIS TABEL	125
SPIS WYKRESÓW:.....	128
BIBLIOGRAFIA.....	130

Wykaz skrótów:

CSiR – Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie

DPS – Domy Pomocy Społecznej w Augustowie

G/MKRPA – Gminna/Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Augustowie

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NGO (ang. non-government organization) – organizacje pozarządowa

OPS – Ośrodki Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PK – Punkty Konsultacyjne

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Augustowie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie

PZON – Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy (w Augustowie i Kuriance)

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku w Augustowie

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej w Augustowie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

POIK – Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX wieku były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Powiatu, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ubóstwo,
- bezrobocie, promocja zatrudnienia oraz aktywizacja na lokalnym rynku pracy,
- bezdomność,
- niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba,
- uzależnienia,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców,
- starzenie się społeczeństwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Powiat do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców jego pożądanego obrazu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Powiatu w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Powiatu, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych².

Obligatoryjny charakter strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania

---

² R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN, s. 224-225.

strategii rozwiązywania problemów społecznych. Spójna wizja Powiatu w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Analiza strategiczna

Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Powiecie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach

i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych i trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń powiatu jest analiza SWOT, wskazująca na jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Sformułowanie Misji i Wizji Strategii

Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Powiat za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.

Określenie celów priorytetowych i zadań

W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Powiatu. Wskazanie najdotkliwszych trudności

mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii

Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma ona zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła finansowania,

podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych Powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurydyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526), która w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy

opracowanie oraz realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Do najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należą m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),

5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym
do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1205),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości
i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku
pracy
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.),

3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali
mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla
osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 377),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie
ustanowienia wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”
na lata 2019-2023
(M.P. z 2018 r. poz. 1007).
10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2021 r. w sprawie
szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(Dz. U. z 2021 r. poz. 1092).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu
terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),

3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości

(Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1105),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2022 r. poz. 1264 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju oraz Regionu. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa³.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski w zakresie średnio i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni

---

³ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁴. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
    1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
    2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
    3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
  - Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych:
    - I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.
  - Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 zakłada kompleksowe, horyzontalne, ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego. Strategia obejmuje 8 obszarów priorytetowych, do których należą: niezależne życie, dostępność,

---

⁴ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

edukacja, praca, warunki życia i ochrona socjalna, zdrowie, budowanie świadomości oraz koordynacja.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

CHARAKTERYSTYKA POWIATU

POŁOŻENIE I DEMOGRAFIA

Powiat augustowski położony jest w północno-wschodniej Polsce w województwie podlaskim. Od północy graniczy z powiatami suwalskim i sejneńskim. Od wschodu przebiega granica państwowa z Białorusią. Od południa sąsiaduje z powiatami sokólskim, monieckim i grajewskim, zaś od zachodu – z elckim.

Rysunek 1. Mapa powiatu augustowskiego na tle Polski oraz województwa podlaskiego

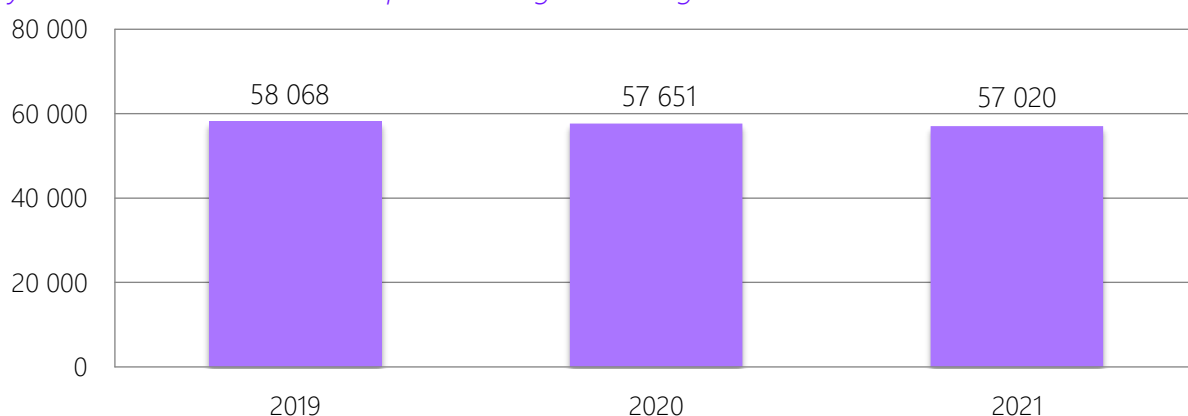

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (Bdot10k)

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Powiat augustowski zamieszkuje 57 020 osób (stan na 31.12.2021 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1 048 osób, czyli o 1,8% w stosunku do 2019 roku. Szczegółowe dane statystyczne przedstawia poniższy wykres.

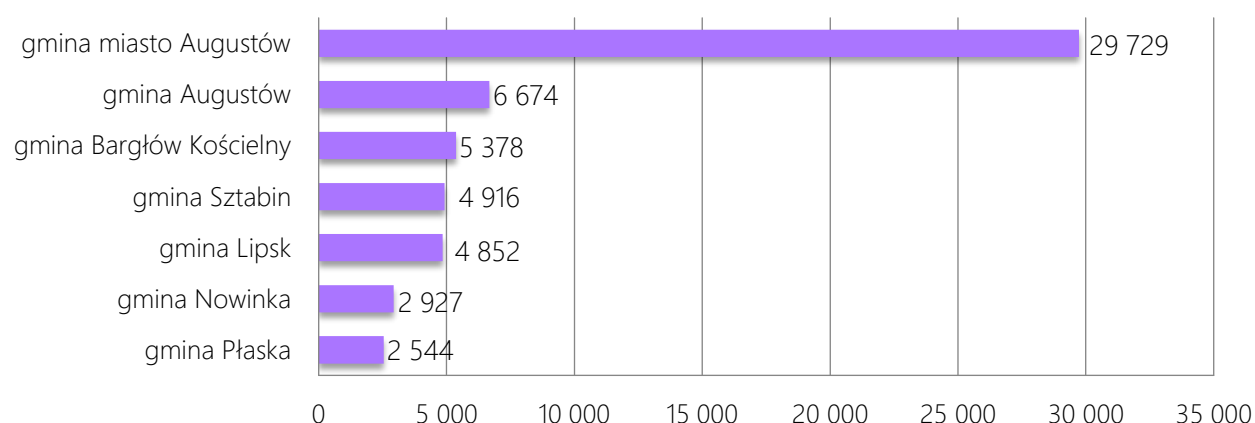
Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując populację powiatu z podziałem na poszczególne gminy widzimy, że jej największa część zamieszkuje miasto Augustów (29 729 mieszkańców) oraz gminę Augustów, która liczy 6 674 osoby. Na trzecim miejscu znajduje się gmina Bargłów Kościelny z zamieszkującymi ją 5 378 osobami, natomiast na czwartym gmina Sztabin – na jej obszarze mieszka 4 916 osób. Najmniejsza liczba osób zamieszkuje gminę Nowinka (2 927 osób) oraz Płaska (2 544 osoby).

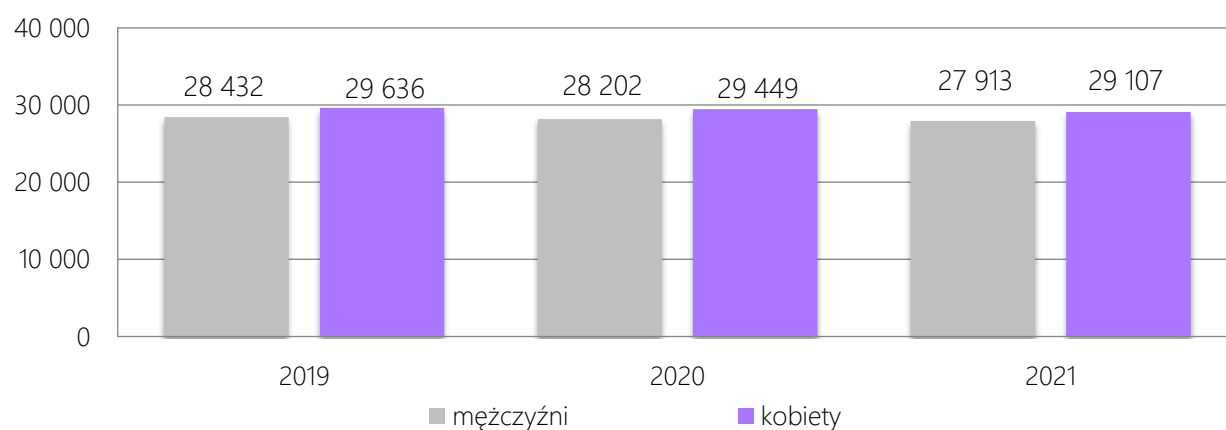
Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu augustowskiego w podziale na gminy w 2021 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba ludności Powiatu jest zróżnicowana pod względem płci – na jego terenie zamieszkuje 27 913 mężczyzn, którzy stanowią 48,9% populacji oraz 29 107 kobiet (51,1%). Współczynnik feminizacji w powiecie wynosi 104, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety. W województwie podlaskim współczynnik ten był nieco wyższy i wynosił 105 (stan na 31.12.2021 roku).

Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat augustowski na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Powiecie ujemny i wynosi -430 (stan na koniec 2021 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -7,50 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2019-2021 przyrost naturalny na terenie Powiatu był zawsze ujemny. Najniższy odnotowany został w 2021 roku.

Tabela 1. Przyrost naturalny w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
urodzenia żywe	535	435	457
zgony	685	777	887
przyrost naturalny	-150	-342	-430

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największy przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 roku odnotowany został w gminie Augustów, gdzie wyniósł -4,02, z kolei najniższą wartość współczynnika odnotowano w gminie Płaska, gdzie kształtowała się na poziomie - 13,62. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego zostały zaprezentowane w kolejnej tabeli.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do powiatu augustowskiego w 2021 roku

gmina	przyrost naturalny na 1000 ludności
gmina miasto Augustów	-6,55
gmina Augustów	-4,02
gmina Bargłów Kościelny	-9,22
gmina Sztabin	-10,90
gmina Lipsk	-11,59
gmina Nowinka	-4,08
gmina Płaska	-13,62

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w powiecie augustowskim według ekonomicznych grup wieku w roku 2021 przedstawiała się następująco:

- 16,9% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 61,2% mieszkańców Powiatu było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 22,0% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia udział ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie augustowskim. Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (o 0,7 pp.) i nieznaczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,2 pp.) w ogólnej liczbie ludności. Jednocześnie można zauważyć, że odsetek osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się na przestrzeni lat 2019-2021 o 0,4 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie augustowskim prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w województwie podlaskim. Na jego terenie 17,5% osób jest w wieku przedprodukcyjnym, 60,2% w wieku produkcyjnym, a 22,3% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie augustowskim w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	17,1	16,9	16,9
wiek produkcyjny	61,6	61,4	61,2
wiek poprodukcyjny	21,3	21,7	22,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2021 roku zarejestrowano 413 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 640 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla powiatu augustowskiego było ujemne i wyniosło -227. W tym samym roku odnotowano 23 zameldowania z zagranicy oraz 5 wymeldowań za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 18. Na przestrzeni omawianych lat zarówno saldo migracji wewnętrznych jak i zagranicznych ulegało znacznym wahaniom.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w powiecie augustowskim w latach 2019-2021

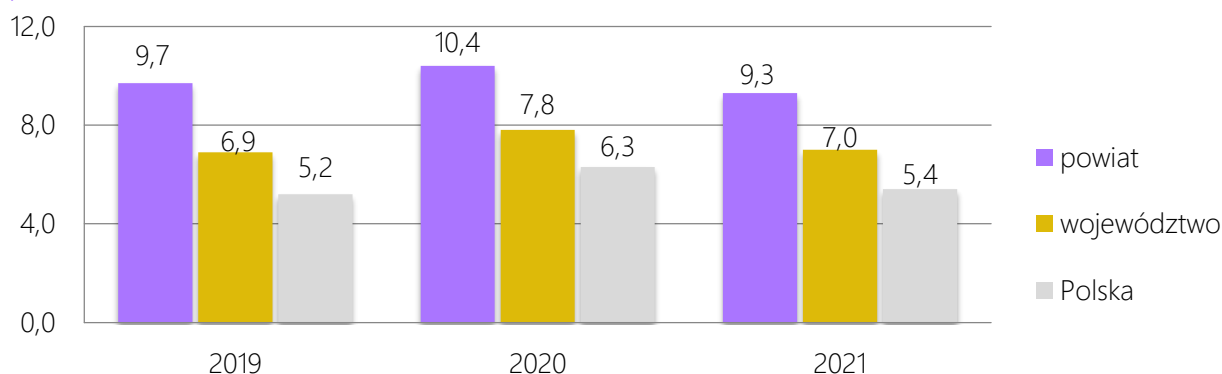
wyszczególnienie	2019	2020	2021
saldo migracji wewnętrznych	-196	-162	-227
saldo migracji zagranicznych	16	5	18

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Kolejny wykres przedstawia wartość stopy bezrobocia w powiecie augustowskim, województwie podlaskim oraz w całej Polsce. W 2021 roku wynosiła ona w powiecie 9,3%, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie (7,0%) i w kraju (5,4%). Na przestrzeni lat 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie augustowskim uległa wahaniom, podobnie jak ma to miejsce w całym województwie i w Polsce. Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa podlaskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

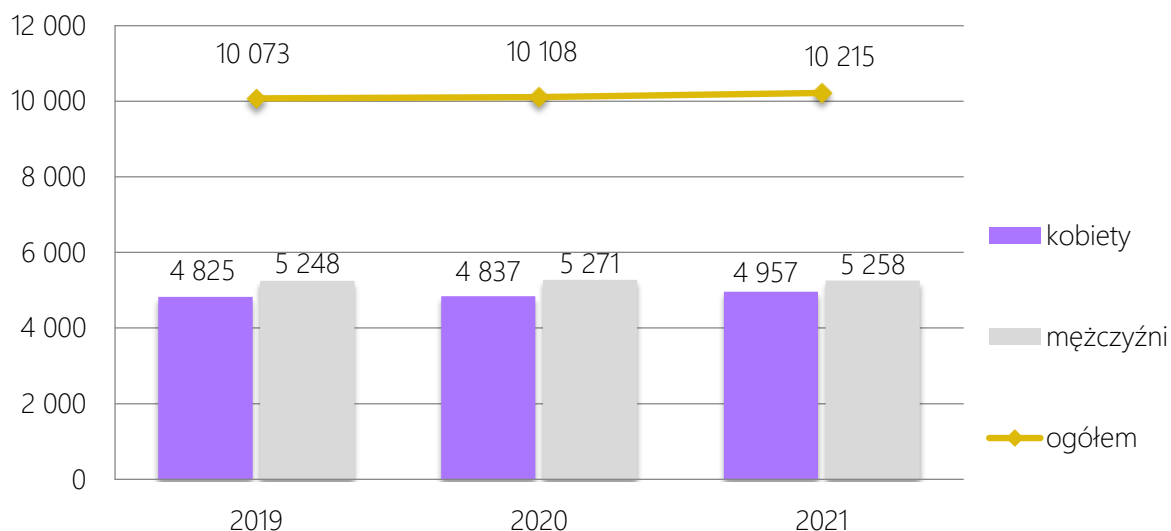

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2021 rok, w powiecie augustowskim na 1000 mieszkańców pracowało 179 osób⁵. Wszystkich pracujących osób w 2021 roku było 10 215, z czego 51% stanowili mężczyźni (5 258 osób), a 49% kobiety (4 957 osób). W porównaniu do 2019 roku liczba osób pracujących zwiększyła się o 1,4% (142 osoby).

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 5. Liczba osób pracujących w podziale na płeć w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

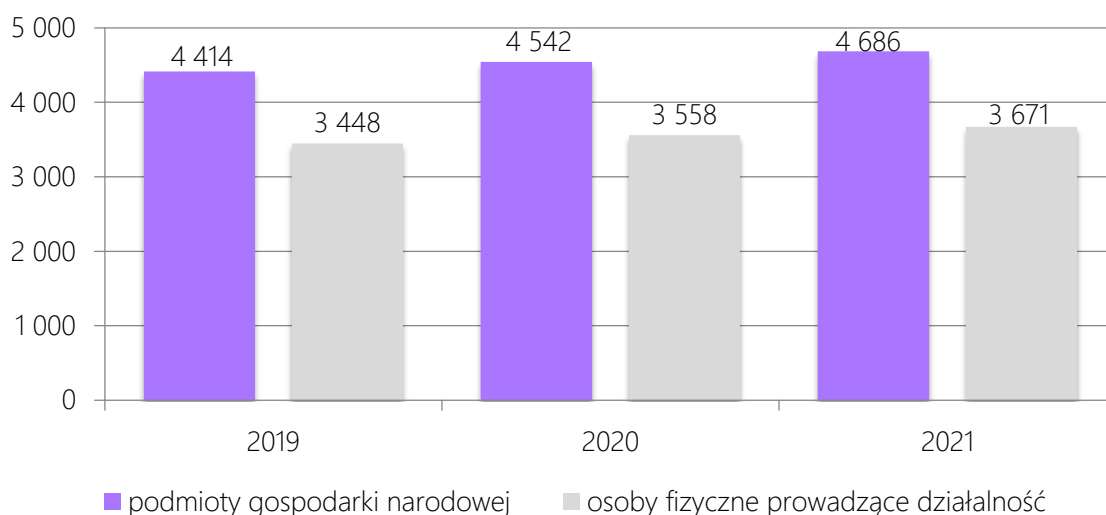
Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Dzieli on zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe. **Zawody deficytowe** to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy). **Zawody zrównoważone** to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców. **Zawody nadwyżkowe**, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Z przeprowadzonej analizy zawodów deficytowych wynika, że do grupy zawodów maksymalnie deficytowych (brak bezrobotnych) w powiecie augustowskim w 2021 roku należy zaliczyć: fizjoterapeutów i masażystów, kierowców samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, lekarzy, monterów maszyn i urządzeń, pielęgniarki i położne oraz ratowników medycznych. Zawodami, w zakresie których dostrzegalna jest nadwyżka są natomiast: obuwnicy, rolnicy i hodowcy, a także specjaliści ds. administracji.

SYTUACJA GOSPODARCZA

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W powiecie augustowskim pod koniec 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 4 686 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 3 671. Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 3 448, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 4 414. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w powiecie systematycznie się zwiększała – w stosunku do 2019 roku nastąpił wzrost o 6%.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021 w powiecie augustowskim

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na przestrzeni ostatnich lat najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miasto Augustów – 3 042. Gmina Augustów znalazła się na drugim miejscu pod względem ich liczby (387 podmiotów), natomiast najmniej podmiotów odnotowano w gminie Płaska (18 podmiotów). W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zwiększała się w większości gmin, jedynie w gminie Płaska oraz Sztabin ulegała wahaniom. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	2 860	2 931	3 042
gmina Augustów	360	382	387
gmina Bargłów Kościelny	240	242	252
gmina Sztabin	256	258	256
gmina Lipsk	237	251	257
gmina Nowinka	229	229	234
gmina Płaska	23	27	18

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w powiecie augustowskim według klas wielkości to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 4 543 (stan na koniec 2021 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w powiecie 117. Działalność prowadzą również 23 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników oraz 3 duże przedsiębiorstwa, w tym 2 z ponad 250 zatrudnionymi osobami oraz 1 duże zatrudniające 1000 i więcej pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu augustowskiego według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie augustowskim to łącznie 20 450 nieruchomości (stan na koniec 2020 roku). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w całym powiecie w 2020 roku kształtowała się na poziomie 81,7 m². Na przestrzeni omawianych lat można zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych, który wyniósł 15%. Odnotowany został również niewielki wzrost liczby mieszkań oraz przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba mieszkań	20 123	20 322	20 450
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	81,1	81,3	81,7
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	2 836	2 479	2 414

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną w każdej z gmin powiatu augustowskiego prowadzą przede wszystkim Ośrodki Kultury oraz Biblioteki Publiczne wraz z licznymi filiami. Szczegółowe dane dotyczące infrastruktury kulturalnej w poszczególnych gminach znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 7. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie powiatu augustowskiego z podziałem na poszczególne gminy

gmina	Infrastruktura kulturalna
gmina miasto Augustów	<ul style="list-style-type: none"> – Augustowskie Placówki Kultury, w których skład wchodzi: - Miejska Biblioteka Publiczna - Muzeum Ziemi Augustowskiej - Miejski Dom Kultury
gmina Augustów	<ul style="list-style-type: none"> – Centrum Kultury i Biblioteka Gminy Augustów w Żarnowie
gmina Bargłów Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Kultury w Bargłowie Kościelnym – Gminna Biblioteka Publiczna w Bargłowie Kościelnym

gmina Sztabin	– Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Sztabinie
gmina Lipsk	– Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna w Lipsku
gmina Nowinka	– Biblioteka Publiczna Gminy Nowinka – Gminny Ośrodek Kultury
gmina Płaska	– Gminna Biblioteka Publiczna w Płaskiej – Gminny Ośrodek Kultury w Płaskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów o stanie gmin

Organizacją zajęć sportowych, imprez oraz utrzymaniem bazy sportowo-rekreacyjnej zajmuje się **Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie**. Do podstawowych zadań CSiR należy bieżące zaspokajanie potrzeb w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług dla ludności w zakresie sportu, rekreacji, rehabilitacji ruchowej oraz odnowy biologicznej, a w szczególności:

- organizowanie zajęć, zawodów oraz imprez sportowo – rekreacyjnych,
- prowadzenie sportu wyczynowego (sekcji sportowych) oraz rekreacji dla szkół, zakładów pracy i rodzin,
- prowadzenie zajęć profilaktycznych w zakresie odnowy biologicznej, rehabilitacji dzieci i dorosłych,
- prowadzenie działalności wychowawczej i popularyzatorskiej w zakresie kultury fizycznej i organizacji szkoleń,
- współpraca z organizacjami kultury fizycznej, klubami i sekcjami sportowymi, szkołami, zakładami pracy, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w sferze kultury fizycznej⁶.

---

⁶ <https://urząd.augustow.pl/content/sport>

Ponadto, zadania w zakresie sportu i rekreacji realizuje także Zespół Placówek Młodzieżowych w Augustowie, w strukturze którego funkcjonuje **Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Augustowie**, pełniący rolę placówki wychowania pozaszkolnego. MOS oferuje szeroki wachlarz zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także zajmuje się organizacją różnego rodzaju imprez sportowo-rekreacyjnych. Zajęcia są prowadzone w następujących sekcjach:

- żeglarstwa,
- narciarstwa wodnego,
- kajakarstwa,
- wychowania wodnego,
- piłki siatkowej,
- piłki nożnej.

EDUKACJA

W 2021 roku Powiat Augustowski był organem prowadzącym dla następujących szkół i placówek oświatowych:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących,
- II Liceum Ogólnokształcące,
- Augustowskie Centrum Edukacyjne, w tym Technikum Nr 1 im. 2 Korpusu Polskiego, Branżowa Szkoła I stopnia Nr 1,
- Zespół Szkół Technicznych, w tym Technikum Nr 2, Branżowa Szkoła I stopnia Nr 2,
- Zespół Szkół Specjalnych, w tym Szkoła Podstawowa Nr 7 Specjalna im. Jana Pawła II, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy im. Jana Pawła II⁷,
- Zespół Placówek Młodzieżowych, w tym Bursa Międzyszkolna, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, Szkolne Schronisko Młodzieżowe Nr 2,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

---

⁷ Raport o stanie powiatu augustowskiego za 2021 rok.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy wchodzące w skład Powiatu Augustowskiego.

Tabela 8. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy powiatu augustowskiego

gmina	Infrastruktura oświatowa
gmina miasto Augustów	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Armii Krajowej i Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi), – Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2 (Szkoła Podstawowa Nr 3 im. 1 Pułku Ułanów Krechowieckich oraz Przedszkole Nr 6 im. Słoneczna Szósteczka), – Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3 (Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Zygmunta Augusta i Przedszkole Nr 2), – Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4 (Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej oraz Przedszkole Nr 1 im. Akademia Bystrzaka), – Przedszkole Nr 4, – Żłobek Nr 1.
gmina Augustów	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa w Białobrzegach, – Szkoła Podstawowa w Janówce, – Szkoła Podstawowa w Kolnicy, – Szkoła Podstawowa w Netcie, – Szkoła Podstawowa w Rutkach, – Szkoła Podstawowa w Żarnowie.
gmina Bargłów Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa w Bargłowie Kościelnym, – Szkoła Podstawowa im. Zygmunta Augusta w Tajnie Starym, – Szkoła Podstawowa w Kroszewie, – Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Łabętniku, – Punkty Przedszkolne w Bargłowie Kościelnym, – Punkty Przedszkolne w Tajnie Starym.
gmina Sztabin	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa im. Karola Brzostowskiego w Sztabinie, – Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Krasnymborze.
gmina Lipsk	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa im. Anastazji Milewskiej w Lipsku, – Szkoła Podstawowa w Bartnikach, – Samorządowe Przedszkole w Lipsku.
gmina Nowinka	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Nowince, – Szkoła Filialna im. gen. pilota Witolda Urbanowicza w Olszance Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince, – Szkoła Filialna im. Ks. Stanisława Chmielewskiego w Monkiniach Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Nowince.
gmina Płaska	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Płaskiej,

- Szkoła Filialna Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Płaskiej,
- Przedszkole w Płaskiej,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Płaskiej, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Płaskiej i Przedszkole w Płaskiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów o stanie gmin

OCHRONA ZDROWIA

Działania w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Powiatu prowadzą dwie placówki działające w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia, dla których organem założycielskim jest Powiat Augustowski. Zaliczają się do nich:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Augustowie, który prowadzi działalność leczniczą w formie leczenia zamkniętego w oddziałach szpitalnych i leczenia otwartego poprzez udzielanie świadczeń zdrowotnych,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Augustowie, w ramach którego działają: Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, Zakład Opiekuńczo – Leczniczy oraz Hospicjum Stacjonarne⁸.

Z danych GUS wynika, iż w powiecie augustowskim w 2021 roku funkcjonowało 27 przychodni zdrowia, a na 1 przypadają 2 112 mieszkańców. W ramach POZ w 2021 roku najwięcej porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca udzielono w gminie miasto Augustów (5,7) oraz w gminie Nowinka (4,9), a najmniej w gminie Augustów (1,1).

Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w powiecie augustowskim z podziałem na gminy w 2021 roku

wyszczególnienie	liczba osób przypadających na 1 przychodnię	porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca
powiat augustowski	2 112	6,7
gmina miasto Augustów	1 858	5,7
gmina Augustów	3 337	1,1
gmina Bargłów Kościelny	2 689	4,3
gmina Sztabin	1 639	3,5
gmina Lipsk	4 852	3,6

⁸ Raport o stanie powiatu augustowskiego za 2021 rok.

gmina Nowinka	1 464	4,9
gmina Płaska	2 544	3,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Przestrzeganiem porządku publicznego na terenie całego Powiatu zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Augustowie. Ochronę przeciwpożarową zapewnia natomiast Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Augustowie, w ramach której funkcjonuje Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza oraz 36 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego poprzez zgromadzenie w swoich szeregach lokalnych liderów pragnących rozwiązywać ważne problemy społeczne, znacząco wpływają na jakość życia w Powiecie. Poczucie odpowiedzialności za rozwój lokalnych społeczności, powoduje że organizacje te są odpowiednim partnerem Powiatu do realizacji zadań publicznych. Samorząd powiatowy od wielu lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi w ramach uchwalanego corocznie Programu współpracy Powiatu Augustowskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem głównym Programu jest określenie zasad w zakresie wspierania przez Powiat działań organizacji pozarządowych poprzez powierzanie tym organizacjom ustawowych zadań Powiatu, służącym poprawie jakości życia jego mieszkańców. Poprzez określenie i realizację tych zasad samorząd pragnie włączyć organizacje pozarządowe w system demokracji lokalnej i zwiększyć aktywność lokalnej społeczności. Na terenie Powiatu działalność prowadzi 189 organizacji pozarządowych (stan na dzień 31.01.2022r.), a wśród najbardziej aktywnych wymienić można m.in.:

- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Augustowie, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Integracja w Augustowie
- Stowarzyszenie Razem Osiągniemy Cel,
- Augustowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ASON,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie,
- Augustowskie Towarzystwo Pływackie⁹.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzonych działań na terenie Powiatu, niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra jednostek samorządu terytorialnego. Pracownicy administracji samorządowej posiadają wieloletnie doświadczenie i kompetencje, które umożliwiają im efektywne działanie w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, realizacji różnorodnych programów i projektów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców oraz inicjowania nowych, skutecznych działań w obszarze pomocy społecznej. Istotne dla realizatorów polityki społecznej oraz założeń wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest partnerstwo i kompleksowe działanie w obszarach, w których występują problemy społeczne. Wymagają one szerokiego podejścia i ścisłej współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie z Ośrodkami Pomocy Społecznej, administracją rządową, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz lokalnej społeczności i osób przeżywających trudności, podmiotami ekonomii społecznej oraz sektorem prywatnym.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, ochrona zdrowia itp.) lub system współpracy przy

---

⁹ Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Augustowskiego.

podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy. Pomimo tego, nie jest to uwarunkowane prawnie rozwiązanie systemowe. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia i wychodziły z ofertą pomocy do osób z grupy ryzyka.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących łąd społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny. Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonują:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztabinie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płaskiej.

Ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu augustowskiego realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Ponadto, podejmują one zadania dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zawarte są w następujących dokumentach:

- Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na szczeblu powiatu augustowskiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Augustowie,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. 3 Maja 57 w Augustowie,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Studzienicznej 2 w Augustowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie,
- organizacje pozarządowe,
- kościół i związki wyznaniowe.

POMOC SPOŁECZNA W GMINACH POWIATU AUGUSTOWIESKIEGO

W porównaniu do 2019 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu augustowskiego uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z pomocy skorzystało 1 758 rodzin, w 2020 – 1 936, natomiast w 2021 roku – 1 669 rodzin. W stosunku do 2019 roku łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie uległa zmniejszeniu o 5%, natomiast w porównaniu do 2020 roku o 14%.

Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	822	1 063	881
gmina Augustów	90	82	81
gmina Bargłów Kościelny	174	169	124
gmina Sztabin	135	107	125
gmina Lipsk	204	201	173
gmina Nowinka	116	96	71
gmina Płaska	217	218	214
ŁĄCZNIE	1 758	1 936	1 669

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. W 2021 roku w gminach powiatu augustowskiego, wskaźnik ten kształtował się na zróżnicowanym poziomie. Można zauważyć, że w omawianym roku najniższy poziom wskaźnika odnotowano w gminach Augustów (1,46%) i Sztabin (2,18%). Z kolei największa liczba świadczeniobiorców na 1 000

mieszkańców w omawianym okresie występowała w gminie Płaska (9,03%) oraz w gminie Nowinka (5,61%). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego (w procentach)

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	4,04	5,40	3,68
gmina Augustów	1,90	1,54	1,46
gmina Bargłów Kościelny	5,78	5,23	3,32
gmina Sztabin	2,87	2,64	2,18
gmina Lipsk	5,51	5,63	4,74
gmina Nowinka	6,26	6,13	5,61
gmina Płaska	9,85	8,83	9,03

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie wyniosła 1 467, w 2020 – 1 551, natomiast w 2021 roku – 1 293 osoby. W porównaniu do 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała o 12%. Najwięcej osób długotrwale pobierających świadczenie pomocy społecznej mieszkało w gminie miasto Augustów (647 osób), natomiast najmniej w gminie Augustów (36 osób).

Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	531	693	647
gmina Augustów	52	35	36
gmina Bargłów Kościelny	248	223	136
gmina Sztabin	88	76	45
gmina Lipsk	199	175	159
gmina Nowinka	111	140	143
gmina Płaska	238	209	127
ŁĄCZNIE	1 467	1 551	1 293

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W dalszej kolejności przedstawione zostały dane dotyczące liczby osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego. W 2021 roku wywiady z największą liczbą beneficjentów pomocy społecznej zostały przeprowadzone w gminie miasto Augustów (1 516 osób). Ogółem we wszystkich gminach Powiatu, na przestrzeni omawianych lat liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe uległa zmniejszeniu o 21%. Największy spadek dostrzegalny jest w gminie Nowinka (58%) i Sztabin (22%), natomiast najniższy w gminie Bargłów Kościelny (7%). Ponadto, jedynie w gminie Augustów zauważalny jest wzrost w stosunku do 2019 roku o 4%.

Tabela 13. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	1 910	1 850	1 516
gmina Augustów	94	80	98
gmina Bargłów Kościelny	150	145	140
gmina Sztabin	240	187	159
gmina Lipsk	220	218	199
gmina Nowinka	210	88	88
gmina Płaska	238	209	211
ŁĄCZNIE	3 062	2 777	2 411

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W AUGUSTOWIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie jest jednostką organizacyjną Powiatu Augustowskiego. Centrum realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej określone ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Głównym celem działania PCPR jest realizacja zadań samorządu powiatowego w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, udzielania wsparcia osobom w przewyżczeniu trudnych sytuacji

życiowych, usamodzielniania się oraz integracji ze środowiskiem. Do podstawowych zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynikających z ustawy o pomocy społecznej należy w szczególności:

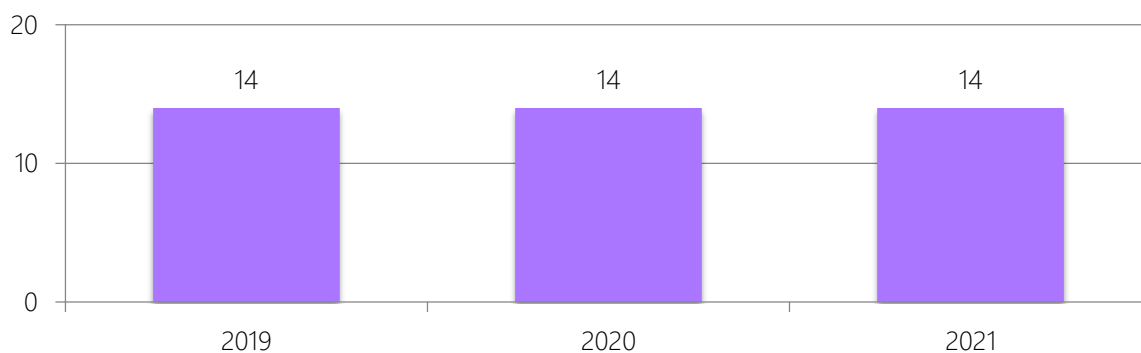
- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- przyznawanie należnej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, wychowankom opuszczającym młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, schroniska dla nieletnich;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich kierowanych osób;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.

Ponadto, zadania PCPR wynikają również z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w szczególności: opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawą prawną do realizowania zadań z zakresu pomocy społecznej jest wspomniana ustawa oraz wydane do niej rozporządzenia, a także dokument prawa miejscowego – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego. W latach 2019-2021 w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie zatrudnionych było 14 pracowników, z czego w 2021 roku wszystkie zatrudnione osoby posiadały wykształcenie wyższe. Ponadto 6 osób posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej, jednak żaden pracownik nie uzyskał specjalizacji I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Wykres 7. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej. POIK realizuje zadania z zakresu pomocy osobom w trudnych sytuacjach życiowych, niezależnie od ich sytuacji materialnej.

Część
diagnostyczna

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Na podstawie danych empirycznych przekazanych między innymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu augustowskiego, danych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT, która została przedstawiona po wszystkich podrozdziałach¹⁰.

UBÓSTWO

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2021 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się w większości gmin na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia, jedynie w gminie Augustów znalazło się ono na trzecim miejscu, a w gminie miasto Augustów na drugim.

---

¹⁰ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie, które mogą odnosić się do przyszłości.

Dane źródłowe pokazują, że łączna liczba rodzin zamieszkujących gminy powiatu augustowskiego, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2019-2021 znacznemu spadkowi (w stosunku do 2019 roku o 17%). W 2019 roku z tego powodu z pomocy skorzystało łącznie 968 rodzin, w 2020 roku – 919, natomiast w 2021 roku – 806 rodzin. Największy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa dostrzegalny jest w gminie Sztabin (36%). Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	444	426	398
gmina Augustów	39	37	28
gmina Bargłów Kościelny	133	124	100
gmina Sztabin	77	66	49
gmina Lipsk	126	125	106
gmina Nowinka	55	48	43
gmina Płaska	94	93	82
ŁĄCZNIE	968	919	806

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie augustowskim od stycznia 2019 roku realizują program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.

Najwięcej osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2021 roku zamieszkiwało gminę miasto Augustów – 373 mieszkańców oraz gminę Lipsk – 51 osób. Najmniejsza liczba świadczeniobiorców to mieszkańcy gminy Augustów – 7 osób oraz gminy Bargłów Kościelny – 17 osób.

Pomoc w postaci świadczenia niepieniężnego otrzymało w 2021 roku najwięcej mieszkańców gminy miasto Augustów – 130 osób oraz gminy Lipsk – 143 osoby. Najmniejsza liczba świadczeń niepieniężnych została przyznana w gminie Augustów – skorzystało z nich jedynie 26 osób oraz gminie Sztabin – 47 osób. W stosunku do 2019 roku liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku uległa spadkowi we wszystkich gminach Powiatu. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2021 w gminach powiatu augustowskiego

Rodzaj świadczenia	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów			
pieniężne	425	414	373
niepieniężne	210	192	130
gmina Augustów			
pieniężne	18	6	7
niepieniężne	50	32	26
gmina Bargłów Kościelny			
pieniężne	44	51	17
niepieniężne	185	161	76
gmina Sztabin			
pieniężne	8	21	19
niepieniężne	79	70	47
gmina Lipsk			
pieniężne	49	62	51
niepieniężne	177	153	143
gmina Nowinka			
pieniężne	20	30	44
niepieniężne	83	71	56
gmina Płaska			
pieniężne	37	42	45
niepieniężne	117	96	98

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2021 roku najwięcej świadczeń pieniężnych w formie dodatków mieszkaniowych zostało przyznanych w gminie miasto Augustów (222 gospodarstwa) i gminie Lipsk (28 gospodarstw), natomiast najmniejsza liczba dodatków mieszkaniowych została przyznana w gminach Płaska (1 gospodarstwo) oraz Bargłów Kościelny, gdzie tą formą pomocy objęto 3 gospodarstwa. Należy zwrócić uwagę, że w gminie Augustów żadne gospodarstwo domowe nie otrzymało dodatków mieszkaniowych. Na przestrzeni omawianych lat w większości gmin zauważalne są wahania w zakresie liczby gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 16. Liczba gospodarstw domowych w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	223	230	222
gmina Augustów	0	0	0
gmina Bargłów Kościelny	4	2	3
gmina Sztabin	9	8	8
gmina Lipsk	42	37	28
gmina Nowinka	5	6	5
gmina Płaska	1	1	1
ŁĄCZNIE	284	284	267

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

BEZDOMNOŚĆ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak jak podkreśla wielu badaczy, bezdomność jest przede wszystkim zjawiskiem społecznym, niepoddającym się opisowi w kategoriach czysto prawniczych. Ani formalne prawo

do zamieszkania w danym lokalu ani brak tego prawa nie przesądzają bowiem niczego w kwestii bezdomności. Możliwe są sytuacje, gdy konflikty rodzinne uniemożliwiają faktyczne współzamieszkiwanie w lokalu, w którym jest się zameldowanym, lub też zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych pomimo braku zameldowania i formalnego prawa do zamieszkiwania w danym lokalu. Bezdomni żyją wszędzie i problem ten dotyczy wszystkich krajów na świecie, dlatego każdy z nich podejmuje działania w celu ograniczenia jego skali.

W 2021 roku z powodu bezdomności w całym powiecie augustowskim udzielono pomocy 65 osobom, z czego najwięcej w gminie miasto Augustów – 55 osobom. W pozostałych gminach Powiatu problem bezdomności nie jest zauważalny na wysokim poziomie. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Liczba osób, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezdomności w gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	64	53	55
gmina Augustów	4	3	4
gmina Bargłów Kościelny	3	1	0
gmina Sztabin	3	3	1
gmina Lipsk	2	3	2
gmina Nowinka	1	1	2
gmina Płaska	1	0	1
ŁĄCZNIE	78	64	65

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

BEZROBOCIE, PROMOCJA ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia

psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia wpływają również na funkcjonowanie rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2021 roku [bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej](#) znajdowało się na drugim miejscu w takich gminach jak: Płaska, Bargłów Kościelny oraz Sztabin, na trzecim miejscu w gminie miasto Augustów oraz gminie Lipsk, z kolei na czwartym miejscu znalazło się w gminach: Nowinka i Augustów.

W 2021 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej na terenie gmin powiatu augustowskiego z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 668. Na przestrzeni omawianych lat odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu, bowiem w 2019 roku były to 754 rodziny, z kolei w 2021 roku o 11% mniej. Szczegółowe dane statystyczne dla poszczególnych gmin powiatu augustowskiego przedstawia kolejna tabela.

Tabela 18. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	410	398	381
gmina Augustów	25	25	20
gmina Bargłów Kościelny	116	100	89
gmina Sztabin	44	43	41
gmina Lipsk	66	61	54
gmina Nowinka	23	20	21
gmina Płaska	70	58	62
ŁĄCZNIE	754	705	668

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców powiatu augustowskiego oraz wchodzących w jego skład gmin. Z danych źródłowych wynika, że pod koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było ogółem 2 037 mieszkańców powiatu augustowskiego, a największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych występowała na terenie gminy miasto Augustów – 1 046. Natomiast wśród gmin, w których odnotowano stosunkowo małą liczbę zarejestrowanych osób pozostających bez zatrudnienia należy wyróżnić gminę Nowinka, którą zamieszkiwało 101 bezrobotnych oraz gminę Płaska – 126 osób. Udział mieszkańców zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym poszczególnych gmin Powiatu jest zbliżony. Najniższy udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców występuje w gminie Augustów (4,4%) oraz gminie Nowinka (5,7%). Najmniej korzystna sytuacja pod względem bezrobocia wśród mieszkańców występuje na obszarze gminy Płaska, w której osoby zarejestrowane w PUP stanowiły 7,9% populacji Gminy w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat udział mieszkańców gmin powiatu augustowskiego zarejestrowanych w PUP w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gmin ulegał wahaniom, z wyjątkiem gminy Sztabin.

Tabela 19. Mieszkańcy powiatu augustowskiego zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2019–2021 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
gmina miasto Augustów	1 076	5,8	1 230	6,8	1 046	5,9
gmina Augustów	216	5,1	221	5,2	184	4,4
gmina Bargłów Kościelny	198	5,9	204	6,1	195	5,9
gmina Sztabin	183	5,8	181	5,8	179	5,8
gmina Lipsk	209	6,6	227	7,3	206	6,8
gmina Nowinka	107	6,0	113	6,4	101	5,7
gmina Płaska	134	8,4	142	8,9	126	7,9
ŁĄCZNIE	2 123	5,9	2 318	6,6	2 037	5,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. W kolejnej tabeli przedstawiona została liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie zamieszkujących Powiat, a które są w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w PUP. Jak wynika z danych statystycznych na przestrzeni omawianych lat udział osób bezrobotnych będących przed 30 rokiem życia oraz powyżej 50 roku życia ulegał wahaniom. W porównaniu do 2019 roku wzrósł odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, w porównaniu do roku poprzedniego utrzymywała się na stałym poziomie, z kolei w stosunku do 2019 roku uległa nieznacznemu spadkowi. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na to, że na przestrzeni omawianych lat, liczba osób z niepełnosprawnościami oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP ulegał wahaniom.

Tabela 20. Mieszkańcy powiatu augustowskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 30 roku życia	580	27	645	29	498	24
powyżej 50 roku życia	606	29	653	28	599	29
długotrwale bezrobotni	1 219	57	1 378	59	1 327	65
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	362	17	373	16	335	16
niepełnosprawni	61	3	55	2	62	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności PUP za lata 2019-2021

AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie organizuje także aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. W 2021 roku z prac interwencyjnych skorzystało 16 osób, w stażach brało udział 95 bezrobotnych mieszkańców Powiatu, szkoleniach – 1, natomiast roboty publiczne wykonywało 36 osób. W porównaniu do 2019 roku czterokrotnie zwiększyła się liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, w stażach udział wzięło o 75 osób więcej, z kolei w robotach publicznych uczestniczyło o 22 bezrobotnych więcej. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 21. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
prace interwencyjne	4	6	16
staż	23	83	95
szkolenia	0	0	1
roboty publiczne	14	29	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności PUP za lata 2019-2021

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Precyzyjne określenie liczby osób niepełnosprawnych w Polsce jest niemożliwe, gdyż informacje te są rozproszone w różnych instytucjach i jednocześnie mogą się powielać. Obecnie funkcjonuje równolegle sześć systemów orzecznich. Instytucjami je realizującymi są:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Ministerstwo Obrony Narodowej,
- miejskie, powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności,
- zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (system oświaty).

Pierwsze cztery wymienione instytucje ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych, piąta – do celów pozarentowych, szósta – orzeka o potrzebie kształcenia specjalnego. Organem właściwym do rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności mieszkańców powiatu augustowskiego jest Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach, natomiast w zakresie potrzeb kształcenia specjalnego – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Augustowie.

Aktualnie na szczeblu centralnym prowadzone są prace nad koncepcją utworzenia jednolitego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności. Budowa nowego systemu zakłada przeprowadzenie konsolidacji dotychczas funkcjonujących systemów orzecznictwa dla celów rentowych, pozarentowych i edukacyjnych, w taki sposób, aby orzekanie o niepełnosprawności miało charakter kompleksowy i w pełni zintegrowany.

W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób z niepełnosprawnościami. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób z niepełnosprawnościami, natomiast druga,

dużo szersza, ujmująca bowiem nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają poważne ograniczenia w wykonywaniu zwykłych czynności (tzw. niepełnosprawność biologiczna).

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnościami dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących dysfunkcji.

W 2021 roku długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu w gminie miasto Augustów, na drugim miejscu w gminach Lipsk i Nowinka, z kolei na trzecim miejscu w gminie Płaska, a na czwartym w gminie Sztabin.

W 2021 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej na terenie gmin powiatu augustowskiego z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 305. W stosunku do 2019 roku nastąpił spadek liczby rodzin o 16%. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu augustowskiego, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	159	148	141
gmina Augustów	35	34	30
gmina Bargłów Kościelny	30	26	20
gmina Sztabin	28	26	19
gmina Lipsk	51	49	49
gmina Nowinka	37	37	27

gmina Płaska	24	21	19
ŁĄCZNIE	364	341	305

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące liczby udzielonych świadczeń w postaci zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka w gminach powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021. Łącznie we wszystkich gminach w 2021 roku przyznano 2 628 świadczeń, w 2020 roku – 2 598, natomiast w 2019 roku ich liczba kształtowała się na poziomie 2 574 świadczeń. Na przestrzeni omawianych lat liczba wypłaconych zasiłków uległa wzrostowi o 2%.

Tabela 23. Liczba udzielonych świadczeń – zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	1 450	1 473	1 511
gmina Augustów	314	339	320
gmina Bargłów Kościelny	271	229	240
gmina Sztabin	192	182	162
gmina Lipsk	168	177	186
gmina Nowinka	62	83	83
gmina Płaska	117	115	126
ŁĄCZNIE	2 574	2 598	2 628

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej na terenie gmin powiatu z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 658. Na przestrzeni lat 2019-2021 nastąpił ich znaczny spadek – w stosunku do 2019 roku o 14%. Szczegółowe dane statystyczne dla poszczególnych gmin powiatu augustowskiego przedstawia kolejna tabela.

Tabela 24. Liczba rodzin z terenu gmin wchodzących w skład powiatu augustowskiego, którym została udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	535	481	473
gmina Augustów	42	40	36
gmina Bargłów Kościelny	14	11	10
gmina Sztabin	19	15	17
gmina Lipsk	97	97	78
gmina Nowinka	45	43	31
gmina Płaska	13	11	13
ŁĄCZNIE	765	698	658

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Osoby z niepełnosprawnościami często czują się wyobcowane i odsunięte od udziału w życiu społecznym. Ograniczenia utrudniające bądź wręcz uniemożliwiające korzystanie z przysługujących im praw do zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi, stanowią problem równie istotny, co trudności z rehabilitacją zawodową.

Wspieranie osób z niepełnosprawnością realizowane jest w dwóch podstawowych obszarach, tj. rehabilitacji społecznej i zawodowej. Rehabilitacją zawodową zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy, natomiast rehabilitacją społeczną – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Środki pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz budżetu Powiatu.

Na rehabilitację społeczną składa się szereg działań, które zmierzają do ograniczenia niedogodności związanych z niepełnosprawnością, a w szczególności:

- umożliwienie uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej;
- współfinansowanie wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych i technicznych w mieszkaniach i otoczeniu.

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w 2021 roku wydatkowano łącznie 1 319 142 zł, w tym najwięcej środków przeznaczono na tworzenie i działanie warsztatów terapii zajęciowej (759 360 zł) oraz zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów (362 912 zł). Na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych wydatkowano wówczas 154 410 zł, natomiast 42 460 zł przeznaczono na uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można wzrost kosztów finansowania poszczególnych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu augustowskiego. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Środki na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 (w zł)

rodzaj dofinansowania	2019	2020	2021
uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	68 886	32 735	42 460
likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	72 164	152 046	154 410
zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	208 332	259 711	362 912
tworzenie i działanie warsztatów terapii zajęciowej	703 734	717 360	759 360
ŁĄCZNIE	1 053 116	1 161 852	1 319 142

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie za 2019, 2020 i 2021 rok

Ponadto za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, Powiat realizuje programy celowe finansowane ze środków PFRON:

- „Aktywny Samorząd” – w ramach programu można było ubiegać się o dofinansowanie w następujących formach wsparcia: likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (likwidacja bariery transportowej, likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, likwidacja barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej) oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub policealnej, kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi. W 2021 roku kwota dofinansowania na realizację programu „Aktywny Samorząd” osiągnęła wartość 320 059,00 zł, co oznacza wzrost na przestrzeni ostatnich trzech lat.

126 899,85 zł

168 524,12 zł

320 059,00 zł

- Program „Zajęcia klubowe w WTZ” – adresowany do podmiotów prowadzących działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej. Program rozszerza możliwości skutecznego aktywizowania tych uczestników WTZ, którzy opuścili warsztat w związku z podjęciem zatrudnienia, oraz osób niepełnosprawnych przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji, a także znajdujących się na prowadzonej przez podmiot prowadzący WTZ liście osób, których zgłoszenie do uczestnictwa w warsztacie zostało zatwierdzone i które nie rozpoczęły terapii w WTZ. W 2021 roku kwota dofinansowania na realizację programu „Zajęcia klubowe w WTZ” osiągnęła wartość 16 200,00 zł, co oznacza wzrost na przestrzeni ostatnich trzech lat.

10 800,00 zł

16 200,00 zł

16 200,00 zł

- „Program wyrównywania różnic między regionami III” – w ramach programu PFRON może przekazywać dodatkowe środki jednostkom samorządu powiatowego, przy czym największe wsparcie kierować do powiatów, leżących w podregionach o najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego na realizację zadań w obszarze rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami oraz dostępności, w tym na likwidację barier w urzędach i placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy oraz wielorodzinnych budynkach mieszkalnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, likwidację barier transportowych oraz aktywizację zawodową tych osób. Program przewiduje stosowanie zasady zwiększonej koncentracji środków w wybranych regionach i zadaniach, tak aby finansowane działania możliwie szybko przyniosły zakładane efekty. W 2020 roku zrealizowano projekty na łączną kwotę 217 731,66 zł, z czego dofinansowanie ze środków Funduszu wyniosło 152 913 zł, natomiast w 2021 roku Powiat zrealizował projekty na kwotę 960 161,50 zł, przy dofinansowaniu ze środków PFRON w wysokości 444 068,41 zł.

Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej, w ramach którego prowadzona jest rehabilitacja zawodowa i społeczna, a w 2021 roku skorzystało z niej 35 osób z niepełnosprawnościami. W zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia przez uczestników WTZ, prowadzone jest 9 pracowni:

- plastyczna,
- ceramiczna,
- krawiecka,
- przygotowania zawodowego,
- życia codziennego,
- gospodarstwa domowego,

- usprawniania ruchowego,
- psychologiczna,
- logopedyczna.

Na terenie Powiatu funkcjonują 4 mieszkania chronione prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie.

Mieszkańcy z powiatu augustowskiego mają możliwość korzystania z działalności 2 Środowiskowych Domów Samopomocy – [Środowiskowego Domu Samopomocy w Augustowie](#) oraz [Środowiskowego Domu Samopomocy w Kuriance](#), dla którego podmiotem prowadzącym jest Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta. Dla każdego uczestnika ŚDS utworzony jest indywidualny plan wspierająco-aktywizujący. W ramach działalności ŚDS prowadzone jest m.in. poradnictwo grupowe i indywidualne oraz trening umiejętności komunikacyjnych, interpersonalnych i rozwiązywania problemów oraz kulinarny.

Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, przy ul. 3 Maja 57 oraz przy ul. Studzienicznej 2. Domy prowadzone są na zlecenie powiatu augustowskiego. Dom Pomocy Społecznej w Augustowie przy ul. 3 Maja przeznaczony jest dla 80 dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie, natomiast Dom Pomocy Społecznej w Augustowie przy ul. Studzieniczna 2 przeznaczony jest dla 50 dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie. Domy są placówkami całodobowymi świadczącymi usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne.

Powiat augustowski umożliwia osobom z niepełnosprawnościami korzystanie ze wsparcia m.in.:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Domów Pomocy Społecznej Dla Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Augustowie,
- Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Augustowie,
- Środowiskowego Domu Samopomocy w Augustowie,

- Środowiskowego Domu Samopomocy w Kuriance,
- organizacji pozarządowych.

UZALEŻNIENIA

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec jego rozprzestrzenianiu się. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia, natomiast trzeci wskaźnik choroby stanowią zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹¹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tysięcy, z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 miliony osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 miliony osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 milionów osób.

Poniżej przedstawione zostały miejsca na terenie Powiatu, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki ochrony zdrowia,
- samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
- Poradnia Terapii Uzależnień w Augustowie,
- Policja,

---

¹¹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Augustowie (w strukturze PCPR)
- organizacje pozarządowe.

W 2021 roku z powodu alkoholizmu z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej korzystały łącznie 83 rodziny, w tym najwięcej z gminy miasto Augustów – 47 oraz gminy Lipsk – 17. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z omawianego powodu łącznie we wszystkich gminach należących do powiatu augustowskiego uległa wahaniom, jednak w 2021 roku przyjęła najmniejszą wartość. W porównaniu do 2019 roku liczba rodzin spadła o 18,6%, natomiast w porównaniu do 2020 roku zmniejszyła się o 24,5%.

Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	60	51	47
gmina Augustów	6	4	6
gmina Bargłów Kościelny	15	9	0
gmina Sztabin	3	1	0
gmina Lipsk	2	19	17
gmina Nowinka	16	12	13
gmina Płaska	0	14	0
ŁĄCZNIE	102	110	83

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dane dotyczące realizowanych zadań zawarte są w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (typ PARPA-G1).

Z uzyskanych danych wynika, że na terenie powiatu augustowskiego w omawianych latach członkowie Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili rozmowy m.in. z osobami uzależnionymi od alkoholu

oraz członkami ich rodzin. W 2021 roku na pierwszym miejscu pod względem liczby przeprowadzonych rozmów z osobami uzależnionymi znalazła się gmina miasto Augustów, gdzie członkowie Komisji podjęli rozmowy z 92 uzależnionymi mieszkańcami oraz 103 członkami rodzin osoby uzależnionej. Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się gmina Sztabin. Szczegółowe dane z tego zakresu przedstawia kolejna tabela.

Tabela 27. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu augustowskiego wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2019-2021

gmina miasto Augustów	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	130	83	92
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	146	91	103
gmina Augustów	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	25	23	10
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	35	20	8
gmina Bargłów Kościelny	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	18	27	21
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	7	10	46
gmina Sztabin	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	26	21	24
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	16	18	14
gmina Lipsk	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	18	17	15
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	25	17	17
gmina Nowinka	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	40	13	12
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	6	3	3
miasto Płaska	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	4	16
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	2	16

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Na terenie powiatu augustowskiego w 2021 roku łącznie funkcjonowały 4 Punkty Informacyjno-Konsultacyjnych – w gminie Nowinka, Lipsk, Płaska oraz gminie miasto Augustów.

W zakresie działań Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych znajduje się także obszar profilaktyki zachowań ryzykownych. W 2021 roku na terenie gmin powiatu augustowskiego zostały poprowadzone następujące działania:

- na terenie gminy Nowinka odbyły się działania profilaktyczne, wychodzące poza katalog rekomendacji, które miały formę festynów, innych imprez plenerowych oraz konkursów plastycznych, literackich, muzycznych, w których wzięło udział łącznie 102 uczestników,
- w gminie Lipsk przeprowadzono nieustrukturyzowane programy profilaktyczne, takie jak: jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, festyny oraz konkursy. We wszystkich działaniach wzięło udział łącznie 480 osób,
- w gminie Sztabin przeprowadzono programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży, które nie były rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA. W powyższych programach wzięło udział 234 uczniów oraz 3 nauczycieli. Dodatkowo na terenie gminy przeprowadzono nieustrukturyzowane programy profilaktyczne w postaci festynów i innych imprez plenerowych, w których uczestniczyło 100 osób,
- na terenie gminy Augustów przeprowadzono nieustrukturyzowane programy profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 489 uczestników.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W 2021 roku wartość sprzedanego alkoholu w stosunku do roku 2019 wzrosła w większości gmin powiatu augustowskiego, z wyjątkiem gmin Sztabin, Augustów oraz Płaska gdzie łączna wartość sprzedanego alkoholu w latach 2019-2021 ulegała wahaniom. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gmin powiatu augustowskiego w stosunku do 2019 roku wzrosła o 6%.

Tabela 28. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie powiatu augustowskiego z podziałem na poszczególne gminy w latach 2019-2021 (w złotych)

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	56 131 258,51	54 183 251,10	57 873 070,58
gmina Augustów	2 425 101,93	2 144 180,47	2 829 681,80
gmina Bargłów Kościelny	2 217 106,25	2 385 692,04	2 894 654,80
gmina Sztabin	3 331 643,77	2 932 555,69	4 088 316,42
gmina Lipsk	3 899 747,90	4 409 901,85	4 240 480,66
gmina Nowinka	1 407 828,27	1 666 290,00	1 666 289,00
gmina Płaska	1 537 098,33	1 592 526,92	1 586 471,89
ŁĄCZNIE	70 949 784,96	69 314 398,07	75 178 965,15

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu augustowskiego w latach 2019-2021. W 2021 roku na terenie powiatu największa, łączna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdowała się w gminie miasto Augustów –150 punktów, natomiast najmniejsza na terenie gmin: Bargłów Kościelny oraz Sztabin – po 12 punktów. W stosunku do poprzednich lat w większości gmin dostrzegalny jest spadek liczby punktów, bądź stosunkowo stabilny ich poziom, za wyjątkiem gminy miasto Augustów. Szczegółowe dane zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021

gmina miasto Augustów	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	69	72	73
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	79	62	77
ŁĄCZNIE	148	134	150
gmina Augustów	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	13	11	10
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	6	5	5
ŁĄCZNIE	19	16	15
gmina Bargłów Kościelny	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	13	11	10
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	6	5	5
ŁĄCZNIE	19	16	15
gmina Sztabin	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	10	10	10
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	2	2	2
ŁĄCZNIE	12	12	12
gmina Lipsk	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	13	13	12
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	1	1	1
ŁĄCZNIE	14	14	13
gmina Nowinka	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	8	10	10
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	12	15	14
ŁĄCZNIE	20	25	24
gmina Płaska	2019	2020	2021
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	15	13	12
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	13	15	16
ŁĄCZNIE	28	28	26

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach powiatu augustowskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych/miejskich komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie powiatu augustowskiego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki ochrony zdrowia,
- Policja,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- placówki oświatowe,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Augustowie (w strukturze PCPR).

W latach 2020-2021 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu augustowskiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie po 10 rodzin, natomiast w 2019 roku – 17. Na przestrzeni omawianych lat najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie zamieszkiwało gminę miasto Augustów (4 rodziny), z kolei z takiej pomocy nie korzystał nikt w gminach Sztabin oraz Bargłów Kościelny. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	7	5	4
gmina Augustów	1	1	1
gmina Bargłów Kościelny	0	0	0
gmina Sztabin	0	0	0
gmina Lipsk	3	2	1
gmina Nowinka	6	2	2
gmina Płaska	0	0	2
ŁĄCZNIE	17	10	10

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

GMINA MIASTO AUGUSTÓW

W 2021 do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 104 formularze „Niebieskie Karty”, z czego większość utworzonych przez funkcjonariuszy Policji (88 procedur) oraz pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (13 procedur), 3 wypełnione zostały przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, natomiast 1 przez pracowników ochrony zdrowia. W omawianym roku zakończono 120 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 71 w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań, natomiast 49 w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, a także po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

GMINA AUGUSTÓW

W 2021 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, z kolei 13 grup roboczych spotkało się 35 razy. Procedurą „Niebieskie Karty” objęto 15 rodzin, wśród których znalazło się 13 mężczyzn oraz 24 kobiety. Zakończono 9 procedur „Niebieskie

Karty" z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy.

GMINA SZTABIN

W 2021 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 67 spotkań grup roboczych. W omawianym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” objęto 30 osób, wśród których było 21 kobiet, 6 mężczyzn oraz 3 dzieci. W omawianym roku wypełniono 16 formularzy „Niebieskie Karty”. Zakończono 19 procedur, z czego 18 z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie, a 1 z uwagi na brak zasadności podejmowanych działań.

GMINA LIPSK

W 2021 roku w ramach procedury „Niebieskiej Karty” Zespół Interdyscyplinarny miał pod swoją opieką 26 rodzin, czyli 96 osób – w tym 34 kobiety, 36 mężczyzn i 23 dzieci. Pracownicy socjalni i przedstawiciele instytucji uczestniczących w realizacji procedury „Niebieskie Karty” udzielali poradnictwa w zakresie własnych kompetencji podczas 99 posiedzeń grup roboczych. W przedmiotowym roku wpłynęło 26 formularzy „Niebieskie Karty”, z czego 16 wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”. Dodatkowo w 2021 roku zakończono 17 procedur z powodu rozstrzygnięcia braku zasadności podejmowania działań bądź z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz o zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

GMINA NOWINKA

W 2021 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, z czego 2 w formie online oraz 16 posiedzeń grup roboczych. Działaniami Zespołu objętych zostało 12 rodzin, w których występował problem przemocy oraz alkoholizmu. W przedmiotowym roku wszczęto 11 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 6 przez przedstawicieli pomocy społecznej, z kolei 5 utworzonych zostało przez funkcjonariuszy Policji.

GMINA PŁASKA

W 2021 roku Zespół Interdyscyplinarny spotkał się dwukrotnie, z kolei posiedzenia grup roboczych odbyły się 10 razy. W omawianym roku wpłynęło 8 procedur „Niebieskie Karty”, a kolejne 5 było kontynuowanych z roku poprzedniego. Z dokumentacji zgromadzonej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że 14 osób doświadczyło przemocy domowej, z czego 9 dotyczyło kobiet, a 5 mężczyzn. Dodatkowo zakończono 9 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 8 z uwagi na ustanie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy, z kolei 1 z powodu braku zasadności podejmowania działań.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Augustowskim na lata 2017-2022 został przyjęty Uchwałą Nr 171/XXIII/2017 Rady Powiatu Augustowskiego z dnia 31 marca 2017 roku. Realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie we współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami oświatowymi, ochroną zdrowia, organizacjami pozarządowymi, Policją oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Powiatowy Program Profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Augustowskim na lata 2019–2023 zostały przyjęte Uchwałą Nr 38/III/2019 Rady Powiatu Augustowskiego z dnia 25 lutego 2019 roku.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny,
- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

Na poziomie gmin, główną jednostkę organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowią ośrodki pomocy społecznej, które udzielają pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzą działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Poniższa tabela prezentuje liczbę świadczeń udzielonych rodzinom w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego z podziałem na liczbę dzieci w 2021 roku. Jak wynika z przedstawionych danych, w gminie Płaska przyznano największą ilość świadczeń – ich liczba wyniosła 15 369, główną grupę beneficjentów stanowiły

rodziny z dwojgiem dzieci (6 822 rodziny). Znacząca liczba świadczeń została przyznana również w gminie miasto Augustów (7 576 świadczeń). Prezentowane dane pokazują, że najmniejszą liczbę świadczeń przyznano rodzinom zamieszkującym gminę Augustów – ich liczba wynosiła 699. W Powiecie najwięcej świadczeń zostało przyznanych rodzinom, w których wychowuje się czworo i więcej dzieci (13 245), natomiast najmniej, gdzie jest jedno dziecko (4 899).

Tabela 31. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu augustowskiego w 2021 roku (liczba świadczeń)

typ rodziny	jedno dziecko	dwoje dzieci	troje dzieci	czworo i więcej dzieci	ŁĄCZNIE
gmina miasto Augustów	2 133	1 599	1 507	2 337	7 576
gmina Augustów	16	168	102	413	699
gmina Bargłów Kościelny	378	468	868	1 227	2 941
gmina Sztabin	44	550	683	2 365	3 642
gmina Lipsk	690	3 190	3 192	2 174	9 246
gmina Nowinka	167	442	504	1 439	2 552
gmina Płaska	1 471	6 822	3 786	3 290	15 369
ŁĄCZNIE	4 899	13 239	10 642	13 245	42 025

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2021 z omawianych świadczeń skorzystały łącznie 274 osoby. W stosunku do roku 2019 oznacza to znaczący spadek o 12,7%. Najwięcej osób objętych wsparciem zamieszkiwało gminę miasto Augustów (64,6% ogółu świadczeniobiorców), gminę Lipsk (9,8%) oraz gminę Bargłów Kościelny (8,3%). Warto zwrócić uwagę na to, że w porównaniu do 2019 roku liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w większości gmin Powiatu uległa zmniejszeniu (z wyjątkiem gminy Płaska oraz Lipsk, w których można zaobserwować minimalny wzrost liczby osób korzystających z tego rodzaju wsparcia). Szczegółowe dane z tego zakresu prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2019-2021 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu augustowskiego

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	197	185	177
gmina Augustów	21	22	16
gmina Bargłów Kościelny	36	32	23
gmina Sztabin	13	10	9
gmina Lipsk	26	25	27
gmina Nowinka	17	16	16
gmina Płaska	4	5	6
ŁĄCZNIE	314	295	274

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa spadkowi w większości gmin powiatu augustowskiego. Wyjątek stanowią gminy Nowinka i Lipsk, w których można zaobserwować niewielki wzrost liczby rodzin otrzymujących pomoc z omawianego powodu. Łączna liczba świadczeniobiorców w ciągu omawianych lat zmniejszyła się z 291 w 2019 roku do 239 w 2021 roku, czyli o 17,8%. Rozpatrując liczbę rodzin, którym udzielona została pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy Powiatu można stwierdzić, że największy spadek nastąpił w gminach Płaska, Sztabin oraz Augustów (po 50%).

Tabela 33. Rodziny, którym zostało udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu augustowskiego w latach 2019-2021

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	199	211	171
gmina Augustów	14	10	7
gmina Bargłów Kościelny	28	19	15
gmina Sztabin	8	7	4
gmina Lipsk	19	16	18

gmina Nowinka	9	12	17
gmina Płaska	14	10	7
ŁĄCZNIE	291	285	239

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W 2021 roku z powodu **bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego** pomoc z Ośrodków Pomocy Społecznej otrzymało łącznie 239 rodzin zamieszkujących powiat augustowski. We wszystkich gminach Powiatu bezradność opiekuńczo-wychowawcza nie była głównym powodem korzystania ze wsparcia OPS.

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym. W 2021 roku na terenie całego powiatu augustowskiego pracowało 7 asystentów rodziny, w tym 2 w gminie miasto Augustów i po 1 w pozostałych gminach należących do Powiatu, z wyjątkiem gminy Płaska, w której w omawianych latach nie zatrudniono asystenta rodziny, gdyż nie było takiej potrzeby. W przedmiotowym roku objęli oni wsparciem łącznie 61 rodzin, w tym najwięcej w mieście Augustów – 19 rodzin oraz gminie Augustów – 14 rodzin. Najmniej rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zamieszkiwało gminę Sztabin (1 rodzina). Na przestrzeni analizowanych lat można zauważyć spadek łącznej liczby rodzin objętych wsparciem asystenta na terenie powiatu (o 22%).

Tabela 34. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021

gmina	2019		2020		2021	
	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin
gmina miasto Augustów	2	25	2	22	2	19
gmina Augustów	1	20	1	15	1	14
gmina Bargłów Kościelny	1	11	1	9	1	9
gmina Sztabin	1	8	1	8	1	1
gmina Lipsk	1	10	2	9	1	12
gmina Nowinka	1	4	1	4	1	6
gmina Płaska	0	0	0	0	0	0
ŁĄCZNIE	7	78	8	67	7	61

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Rodziny z terenu powiatu augustowskiego mogą uzyskać specjalistyczną pomoc psychologiczną w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Augustowie. *Celem działania Poradni jest udzielanie dzieciom od momentu urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży, oraz wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.*

Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonują trzy punkty, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna, należą do nich:

- Punkt, w którym nieodpłatnej pomocy prawnej udzielają adwokaci i radcy prawni, usytuowany w budynku Starostwa Powiatowego w Augustowie.
- Punkt, w którym nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udziela Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” w Olsztynie. Punkt prowadzony jest w gminie Lipsk w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka

Kultury, w budynku Starostwa Powiatowego w Augustowie oraz w Urzędach Gmin Nowinka oraz Sztabin.

- Punkt bezpłatnego poradnictwa prawnego, świadczonego przez radcę prawnego w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW

Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością, a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, a w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza:
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,
  - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

- rodzinny dom dziecka.

Pieczę zastępczą organizuje powiat, a zadania z zakresu pieczy zastępczej w powiecie realizuje „organizator rodzinnej pieczy zastępczej”. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Augustowskim.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami

- pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
  - zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
  - dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
  - prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
  - przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
  - przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
  - zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
  - organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadzi również poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej a także zapewnia pomoc prawną w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

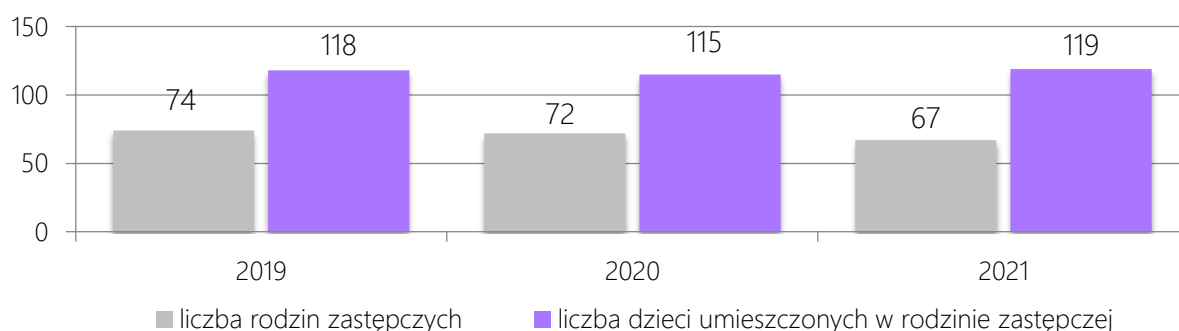
Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Augustowskim na lata 2022-2024 przyjętego Uchwałą Nr 200/XXV/2021 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 30 grudnia 2021 roku jest „stworzenie warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy”.

W 2021 roku PCPR w Augustowie prowadziło i finansowało łącznie 67 rodzin zastępczych, w tym:

- 42 spokrewnione rodziny zastępcze, w których opiekę znalazło 55 dzieci;
- 19 niezawodowych rodzin zastępczych, w których opiekę zapewniono 25 dzieciom,
- 3 zawodowe rodziny zastępcze, które objęły opieką 12 dzieci,
- 3 Rodzinne Domy Dziecka, w których przebywało 27 dzieci.

W 2019 roku były to 74 rodziny (39 spokrewnionych, 28 niezawodowych, 5 zawodowych i 2 Rodzinne Domy Dziecka), w których wychowywało się łącznie 118 dzieci, natomiast w 2020 roku – 72 rodziny (41 spokrewnionych, 26 niezawodowych, 3 zawodowe i 2 Rodzinne Domy Dziecka), w których opiekę znalazło 115 dzieci. Na przełomie omawianych lat liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu ulegała systematycznemu spadkowi, natomiast liczba dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej ulegała niewielkim wahaniom, jednakże w 2021 roku osiągnęła najwyższą wartość.

Wykres 8. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie za okres 2019, 2020 i 2021 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie w 2021 roku prowadziło kampanię promocyjną zachęcającą kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez umieszczenie informacji na stronie internetowej PCPR oraz w lokalnych mediach, organizację dni otwartych dla kandydatów na rodziców zastępczych, dystrybucję ulotek, a także promowanie rodzicielstwa zastępczego na biegu charytatywnym.

W przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego. Na terenie powiatu augustowskiego do 30 listopada 2021 roku funkcjonowała placówka opiekuńczo wychowawcza typu rodzinnego: [Rodzinny Dom Dziecka w Augustowie](#), przeznaczony dla 5 dzieci.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyszczególnia rodzaje świadczeń przysługujących na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej. Łączny koszt świadczeń w 2021 roku wyniósł 2 959 497,85 zł.

Starosta może przyznać rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,

- jednorazowe lub okresowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka (w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą zawodową albo prowadzącego rodzinny dom dziecka na: czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji),
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł miesięcznie, który w całości finansowany jest z dotacji celowej z budżetu państwa. Od 1 czerwca 2022 r. dodatek wychowawczy dla rodzin zastępczych przyznaje i wypłaca ZUS. Łącznie w 2021 roku, do świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, wypłacono 1 167 dodatków wychowawczych na kwotę 582 611,78 zł. Od lipca 2019 roku dodatek wychowawczy przysługuje również dzieciom umieszczonym w pieczy instytucjonalnej. W 2021 roku przyznano w tym zakresie 265 świadczeń w kwocie 132 300,00 zł.

W przypadku wychowanków pieczy zastępczej, którzy wkrótce osiągną pełnoletność opracowywane są [Indywidualne Programy Usamodzielnienia \(IPU\)](#). Usamodzielnienie stanowi długotrwały i wieloaspektowy proces wychowawczy mający na celu wchodzenie wychowanka w dorosłe życie oraz integrację ze środowiskiem. W jego ramach osoba przed osiągnięciem pełnoletności wraz z opiekunem procesu przy wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej opracowuje indywidualny program

usamodzielniania, który określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem procesu usamodzielnienia, a także sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia. Posiadanie zatwierdzonego przez dyrektora PCPR Indywidualnego Programu Usamodzielnienia jest warunkiem przyznania osobie usamodzielnianej pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie wspierają wychowanków, pomagają w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów, załatwianiu spraw urzędowych oraz współpracują ze szkołami, do których uczęszczają. Ponadto współuczestniczą w przygotowaniu indywidualnych programów usamodzielnienia oraz ich modyfikacji, a także monitorują realizację procesu usamodzielnienia. W zakresie zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie znajduje się także przyznawanie pomocy pieniężnej oraz rzeczowej osobom usamodzielnianym.

W 2021 roku pomocą objęto 26 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych, którym wypłacono na podstawie decyzji administracyjnej świadczenia na łączną kwotę 97 316,42 zł, z czego najwięcej świadczeń przyznano na kontynuowanie nauki (20 osób). Pomoc pieniężną w 2021 roku otrzymało 5 wychowanków z placówek wychowawczych na kwotę 31 439,61 zł. W przypadku tych osób również przyznano najwięcej świadczeń na kontynuowanie nauki (4 osoby). Szczegółowe dane z tego zakresu prezentuje kolejna tabela.

Tabela 35. Liczba świadczeń dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w 2021 roku

wyszczególnienie	liczba osób	kwota świadczeń (zł)
dane dotyczące wychowanków z rodzin zastępczych		
na kontynuowanie nauki	20	75 450,42
na usamodzielnienie	3	16 781,00
na zagospodarowanie	3	5 085,00
dane dotyczące wychowanków z placówek wychowawczych		
na kontynuowanie nauki	4	23 981,61
na usamodzielnienie	1	7 458,00
na zagospodarowanie	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie za okres 01.01.2021 r.-31.12. 2021 r.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem społeczności lokalnej. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji osób starszych.

W 2021 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,0% wszystkich mieszkańców powiatu augustowskiego, co oznacza wzrost w stosunku do 2019 roku o 0,7 pp. Największy odsetek seniorów zamieszkiwał w 2021 roku gminę Lipsk (25,0%), natomiast najmniejszy gminę Augustów (17,9%).

Tabela 36. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w powiecie augustowskim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2019-2021 (w procentach)

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	21,9	22,4	22,8
gmina Augustów	17,5	17,8	17,9
gmina Bargłów Kościelny	20,3	20,6	20,4
gmina Sztabin	21,6	21,9	21,8
gmina Lipsk	23,8	24,3	25,0
gmina Nowinka	20,6	20,4	20,4
gmina Płaska	22,1	22,3	22,5
ŁĄCZNIE	21,3	21,7	22,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu augustowskiego kształtowała się w 2021 roku na poziomie 319. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalne są wahania łącznej liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w powiecie. W 2019 roku – 299, w 2020 roku – 336, natomiast w 2021 roku – 319 osób. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela nr 37.

Tabela 37. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021 (według liczby wypłaconych świadczeń)

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	182	234	224
gmina Augustów	23	21	15
gmina Bargłów Kościelny	8	9	6
gmina Sztabin	13	15	14
gmina Lipsk	24	21	21
gmina Nowinka	42	29	21
gmina Płaska	7	7	18
ŁĄCZNIE	299	336	319

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku łącznie we wszystkich gminach powiatu augustowskiego przyznano 59 zasiłków pielęgnacyjnych osobom, które ukończyły 75 lat. Liczba świadczeń przyznawanych osobom po 75 roku życia w porównaniu do 2019 roku spadła o 46%. Najwięcej zasiłków pielęgnacyjnych w 2021 roku przyznano mieszkańcom gminy miasto Augustów (45 zasiłków). W 2021 roku w gminach Płaska, Nowinka, Sztabin oraz Bargłów Kościelny żadnej osobie nie przyznano zasiłków pielęgnacyjnych z tego tytułu.

Tabela 38. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach powiatu augustowskiego

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	60	48	45
gmina Augustów	24	24	2
gmina Bargłów Kościelny	0	0	0
gmina Sztabin	2	2	0
gmina Lipsk	12	12	12
gmina Nowinka	0	0	0
gmina Płaska	12	5	0
ŁĄCZNIE	110	91	59

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie¹².

¹² Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego znajdują się w kolejnej tabeli. W stosunku do 2019 rok łączna liczba osób, za które gminy ponosiły odpłatność za pobyt DPS uległa spadkowi o 7,4%. Z danych statystycznych wynika, że gmina miasto Augustów ponosiło odpłatność za największą liczbę osób przebywających w DPS (29 osób), natomiast gmina Nowinka za najmniejszą liczbę osób.

Tabela 39. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu augustowskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba osób)

gmina	2019	2020	2021
gmina miasto Augustów	33	29	29
gmina Augustów	10	9	7
gmina Bargłów Kościelny	5	6	6
gmina Sztabin	5	6	6
gmina Lipsk	9	9	10
gmina Nowinka	5	4	4
gmina Płaska	0	0	0
ŁĄCZNIE	67	63	62

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem powstawania UTW przy uczelniach wyższych i gminach jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy od specyfiki podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb. W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój w szybko zmieniającym się otoczeniu. Ponadto uczestnicy zajęć zdobywają nowe, praktyczne umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także są niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku. Stanowi on formę edukacji oraz zachowania i zwiększenia sprawności intelektualnej, psychicznej i fizycznej.

Ponadto na terenie powiatu augustowskiego funkcjonują liczne kluby seniora, których celem jest aktywizacja emerytów i rencistów, organizowanie życia kulturalno-towarzyskiego oraz sportowo-turystycznego.

Dodatkowo seniorzy z Powiatu mają możliwość korzystania z działalności organizacji działających na rzecz osób starszych, zaliczyć do nich można m.in.:

- Augustowskie Stowarzyszenie Seniorów 55+,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział Rejonowy Augustów,
- Augustowskie Stowarzyszenie Aktywni Seniorzy,
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej,
- Stowarzyszenie ASON.

ANALIZA SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniżej przedstawiono sposób w jaki definiowane są grupy czynników w metodzie SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. – Funkcjonowanie dużych przedsiębiorstw na terenie Powiatu. – Rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna. – Rozwinięta oferta edukacyjna. – Funkcjonowanie licznych organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców Powiatu. – Spadek liczby osób długotrwale pobierających świadczenia pomocy społecznej. – Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej. – Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych. – Funkcjonowanie Domów Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Inteluktualnie. – Prowadzenie działalności profilaktycznej dla dzieci i młodzieży w szkołach. – Realizacja działań aktywizujących na rzecz bezrobotnych mieszkańców Powiatu. – Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. – Wsparcie rodzin poprzez działalność asystentów rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby mieszkańców na terenie Powiatu na przestrzeni ostatnich lat. – Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych. – Wyższa niż w całym województwie podlaskim oraz całej Polsce stopa bezrobocia rejestrowanego. – Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat. – Znaczący udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób pozostających bez pracy. – Stosunkowo wysoka liczba osób, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezdomności. – Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy. – Niewystarczający dostęp do klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób doświadczających przemocy w gminach. – Niskie kompetencje wychowawcze rodziców i związana z tym konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. – Wzrost łącznej wartości sprzedanego alkoholu na terenie Powiatu. – Wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. – Brak kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych.

- Stosunkowo niska liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.
- Funkcjonowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
- Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Powiatu.
- Funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- Stosunkowo znaczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Stosunkowo niska liczba rodzin dotknięta przemocą domową.
- Zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej dla rodzin.
- Spadek liczby bezrobotnych mieszkańców Powiatu.

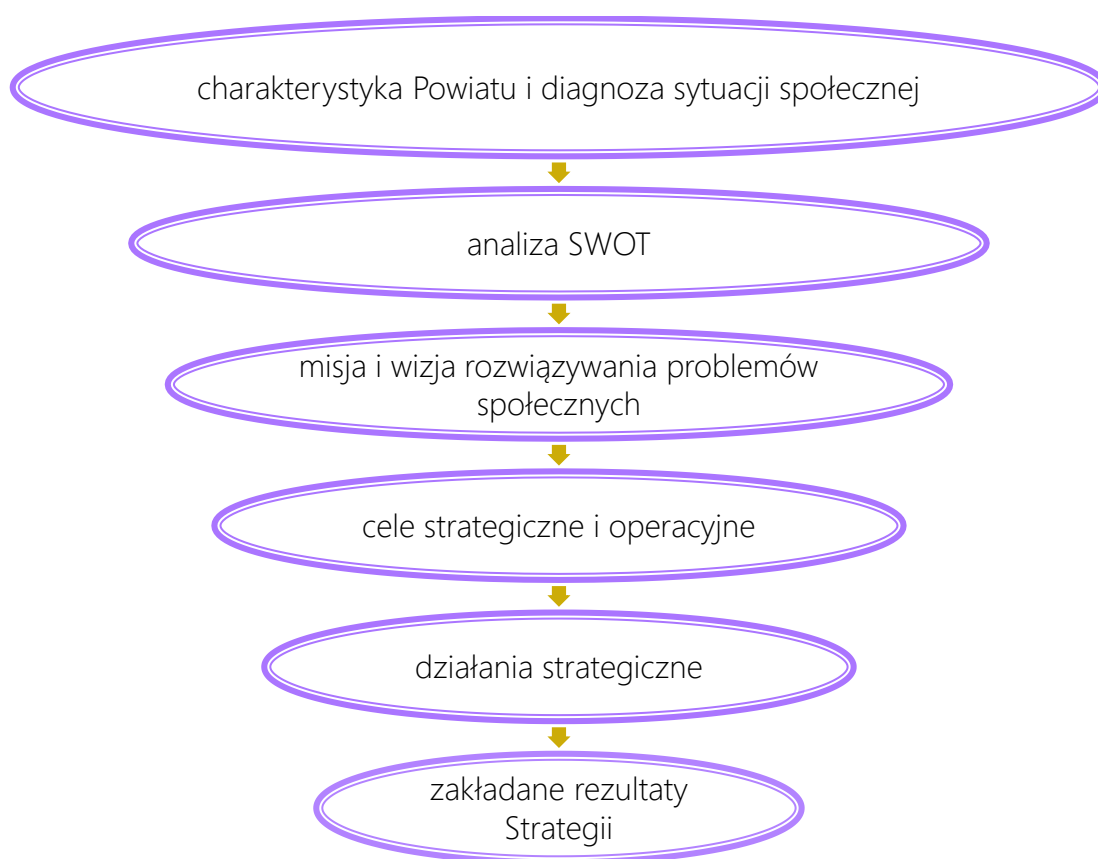
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój gospodarczy kraju i regionu. – Pozyskanie środków unijnych na rozwój Powiatu. – Promocja Powiatu w całej Polsce. – Utworzenie nowych miejsc pracy. – Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej. – Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy. – Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. – Intensyfikacja działalności organizacji pozarządowych. – Wzrost aktywności i integracji seniorów i osób z niepełnosprawnościami. – Rozwój usług społecznych na rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> – Starzejące się społeczeństwo. – Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. – Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących wsparcia z pomocy społecznej. – Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. – Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. – Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych. – Wzrost bezrobocia wśród kobiet, związany z brakiem możliwości zapewnienia opieki dzieciom do lat 3.

- osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
  - Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
  - Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
  - Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
  - Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
  - Utworzenie mieszkań chronionych.
  - Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.
  - Likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania oraz w budynkach użyteczności publicznej.
  - Prowadzenie kampanii promujących społeczeństwo otwarte na osoby z niepełnosprawnościami.
- Niskie zainteresowanie rodzin pełnieniem funkcji rodziny zastępczej.
  - Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
  - Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
  - Negatywne konsekwencje pandemii koronawirusa COVID-19, w szczególności związane z zatrudnieniem, poziomem ubóstwa oraz stanem psychospołecznym mieszkańców.
  - Dalszy odpływ młodych ludzi z terenu Powiatu.
  - Wzrost liczby osób spożywających alkohol w sposób ryzykowny.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów monitorowania i ewaluacji oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 3. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Powiatu w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. Wizja rozwiązywania problemów społecznych została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

WIZJA

Powiat Augustowski jako miejsce bogate w zasoby materialne i niematerialne prowadzi działania koncentrujące się na zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, poprzez tworzenie sprzyjających warunków do rozwiązywania problemów społecznych oraz podnoszenia umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych mieszkańców.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, do którego Powiat zmierza. Brzmi ona:

MISJA

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest kreowanie i realizacja działań strategicznych, które stwarzają odpowiednie warunki do życia wszystkim mieszkańcom, szczególnie zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem.

KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także minimalizacja problemu ubóstwa na terenie Powiatu.
Cel strategiczny nr 2	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.
Cel strategiczny nr 3	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności do usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, a także aktywne włączanie ich w życie społeczne.
Cel strategiczny nr 4	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie sieci instytucji i podmiotów wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny, z uwzględnieniem mieszkańców borykających się z problemem uzależnień behawioralnych.
Cel strategiczny nr 5	<ul style="list-style-type: none"> • Udoskonalenie systemu przeciwdziałania oraz minimalizowania problemu przemocy domowej.
Cel strategiczny nr 6	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich, poprzez doskonalenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów, a także rozwój działalności systemu w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
Cel strategiczny nr 7	<ul style="list-style-type: none"> • Polepszanie efektywności rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób w wieku senioralnym w społeczności lokalnej.

UBÓSTWO

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ubóstwo jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej w gminach powiatu augustowskiego;
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych;
- przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności;
- występowanie zjawiska bezdomności na terenie Powiatu.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także minimalizacja problemu ubóstwa na terenie Powiatu.

Cel operacyjny nr 1					
Wspieranie osób pozostających bez pracy oraz poprawa sytuacji ekonomiczno-bytowej mieszkańców Powiatu.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Powiatu.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2023-2030	PCPR, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu

trudnej sytuacji.					
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2023-2030	OPS, placówki oświatowe	Budżety Gmin
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2023-2030	OPS, samorząd powiatowy, samorządy gminne, placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia osobom bezdomnym w celu ochrony ich życia i zdrowia, w postaci schronienia oraz posiłku.	Zapewnienie osobom bezdomnym podstawowych warunków do egzystencji.	Liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej, w tym ze schronienia i posiłku.	2023-2030	OPS, samorząd powiatowy, samorządy gminne, NGO	Budżety Gmin
<p style="text-align: center;">Cel operacyjny nr 2 Włączenie osób wykluczonych i zagrożonych stygmatyzacją społeczną w życie lokalnej społeczności i zaangażowanie ich do wypełniania ról społecznych.</p>					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2023-2030	OPS, PPP, samorząd powiatowy, samorządy gminne, placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa
Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej	Wychodzenie osób i rodzin z ubóstwa oraz włączanie ich w społeczność lokalną.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji.	2023-2030	samorządy gminne, OPS, NGO	Budżety Gmin

z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.					
Kształtowanie wzorców współpracy obywatelskiej przez umożliwienie włączenia się w udzielanie pomocy przez osoby prywatne – organizacja i wspieranie idei wolontariatu.	Zintegrowana społeczność lokalna na terenie Powiatu.	Liczba osób objętych wolontaryjnymi działaniami pomocowymi.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS, NGO placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu

BEZROBOCIE

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w powiecie augustowskim;
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych, osób pozostających bez zatrudnienia przed 30 rokiem życia i po 50 roku życia oraz osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- spadek zainteresowania formami aktywizacji zawodowej; osoby bezrobotne poszukują stałego zatrudnienia z płacą w wysokości co najmniej minimalnego.

CEL STRATEGICZNY NR 2

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.

Cel operacyjny nr 1 Wsparcie pełnego zatrudnienia wśród mieszkańców Powiatu oraz wyrównywanie szans na lokalnym rynku pracy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy w znalezieniu pracy poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Powiecie.	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą w znalezieniu pracy.	2023-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej w zakresie udzielania aktywnych form wsparcia osobom bezrobotnym poprzez wykorzystanie pracy socjalnej.	Wyższa jakość udzielanego wsparcia w zakresie wychodzenia z bezrobocia.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach w zakresie aktywnych form wsparcia osób bezrobotnych.	2023-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych, poprzez dystrybucję ulotek, plakatów i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2023-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Współpraca z pracodawcami oraz jednostkami oświatowymi w celu dostosowania oferty	Zapewnienie realnych warunków do zatrudnienia na powiatowym	Liczba podjętych działań we współpracy z jednostkami oświatowymi celem dostosowania	2023-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne, placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu

edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.	rynku pracy.	oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.			
---------------------------------------	--------------	--	--	--	--

Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Aktywizacja kobiet na rynku pracy.	Liczba dostępnych na terenie Powiatu miejsc w żłobkach lub klubach dziecięcych.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, placówki oświatowe, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Prowadzenie diagnozy stanu lokalnego rynku pracy, monitorowanie zawodów nadwyżkowych i deficytowych.	Uzyskanie rzetelnych informacji na temat rynku pracy w Powiecie.	Liczba opracowanych diagnoz i monitoringów.	2023-2030	PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne	Budżety Gmin Budżet Powiatu

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;
- niska aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami wynikająca m.in. z niedostosowania miejsc pracy do ich potrzeb;
- eskalacja problemów osób zależnych na obszarach wiejskich.

CEL STRATEGICZNY NR 3

Zapewnienie dostępności do usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, a także aktywne włączanie ich w życie społeczne.

Cel operacyjny nr 1					
Sieć wsparcia dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością z terenu Powiatu.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich dostępności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2023-2030	SPZZOD, OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu Budżet Państwa
Prowadzenie Domów Pomocy Społecznej w Augustowie.	Zapewnienie dostępności do całodobowej opieki.	Liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej.	2023-2030	samorząd powiatowy	Budżet Państwa Budżet Powiatu
Rozwijanie bazy środowiskowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością (warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy, grupy wsparcia, świetlice integracyjne itp.).	Poprawa społecznego i zawodowego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością.	Liczba placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnością. Liczba działań wspierających rozwój istniejących placówek wsparcia.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS, NGO, WTZ, ŚDS	Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON Budżet Państwa
Organizowanie opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów.	Odciążenie opiekunów nieformalnych oraz zapewnienie profesjonalnej opieki osobom z niepełnosprawnością.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej. Liczba godzin opieki wytchnieniowej przypadająca na 1 beneficjenta.	2023-2030	samorządy gminne, OPS, NGO, samorząd powiatowy, PCPR,	Budżety Gmin Budżet Powiatu Fundusz Solidarnościowy

Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucji publicznych z zakresu obsługi i wsparcia osoby z niepełno- sprawnością.	Podniesienie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej zajmującej się obsługą i wsparciem osób z niepełno- sprawnością.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.	2023- 2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Organizowanie usług poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego dla opiekunów osób z niepełnosprawno- ściami.	Poprawa sytuacji opiekunów osób z niepełnosprawno- ściami	Liczba osób, którym udzielono porad. Liczba udzielonych porad.	2023- 2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu

Cel operacyjny nr 2

Kreowanie rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja oraz dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych skierowanych do osób z niepełno- sprawnością.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo- rekreacyjnych i kulturalnych dla osób z niepełno- sprawnością oraz wzrost ich aktywności społecznej i umiejętności.	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dla osób z niepełno- sprawnością. Liczba uczestników.	2023- 2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, OPS, NGO, WTZ	Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON

Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie liczby realizowanych projektów na rzecz osób z niepełnosprawnością, w stosunku do lat poprzednich.	Liczba zrealizowanych projektów/programów. Liczba uczestników.	2023-2030	NGO OPS, WTZ, PCPR	Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie Powiatu oraz inicjowanie powstawania kolejnych.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością możliwości pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.	Liczba nowo utworzonych podmiotów ekonomii społecznej. Liczba podjętych działań w kierunku rozwoju istniejących.	2023-2030	samorządy gminne, OPS, NGO, CIS, Spółdzielnia socjalna	Budżety Gmin Fundusze Europejskie
Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Zwiększenie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba podjętych działań na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON
Likwidowanie barier transportowych, poprzez dostosowywanie pojazdów komunikacji publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz organizowanie dowozu dla dorosłych osób z ograniczoną	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej. Zwiększenie ich samodzielności.	Liczba środków transportu przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Liczba osób dorosłych korzystających z dowozu.	2023-2030	samorządy gminne, samorząd powiatowy, PCPR	Budżety Gmin Budżet Powiatu Fundusze Europejskie PFRON

<p>mobilnością, w szczególności na terenach wiejskich.</p>					
<p>Dostosowywanie ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, przejść dla pieszych itp.), małej architektury oraz budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełno- sprawnością, w tym słabowidzących.</p>	<p>Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnością po obiektach użyteczności publicznej na terenie powiatu augustowskiego</p>	<p>Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb tej grupy osób.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>samorząd powiatowy, samorządy gminne</p>	<p>Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON Fundusze Europejskie</p>
<p>Przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnością na rynku pracy poprzez ich aktywizację zawodową, tworzenie miejsc pracy chronionej, popularyzację wśród pracodawców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.</p>	<p>Wyrównanie szans osób z niepełnosprawnością na płaszczyźnie społecznej i zawodowej.</p>	<p>Liczba zrealizowanych projektów i działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, PUP, OPS</p>	<p>Budżety Gmin Budżet Powiatu PFRON Fundusze Europejskie</p>
<p>Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób z niepełno- sprawnościami.</p>	<p>Podniesienie jakości funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni lokalnej.</p>	<p>Kwota przeznaczonych środków na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>samorząd powiatowy, PCPR</p>	<p>PFRON, Budżet Powiatu</p>

Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.	Podniesienie jakości życia osób z niepełno-sprawnościami.	Kwota przeznaczonych środków na dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.	2023-2030	samorząd powiatowy, PCPR	Budżet Państwa, PFRON, Budżet Powiatu
---	---	---	-----------	--------------------------	---------------------------------------

UZALEŻNIENIA

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- brak samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym oraz dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym na terenie większości gmin Powiatu;
- brak funkcjonujących punktów konsultacyjnych na terenie gmin Sztabin oraz Augustów;
- niewystarczająca liczba zorganizowanych na terenie powiatu programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonych przez KCPU, ORE oraz IPiN.

CEL STRATEGICZNY NR 4

Poszerzenie sieci instytucji i podmiotów wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny, z uwzględnieniem mieszkańców borykających się z problemem uzależnień behawioralnych.

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie skuteczności systemu wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodziny.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin na terenie Powiatu.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzinom z problemem uzależnienia.	Liczba funkcjonujących Punktów Konsultacyjnych na terenie Powiatu. Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porady.	2023-2030	samorządy gminne, OPS, G/MKRPA, PK	Budżety Gmin
Utworzenie grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Zapewnienie wsparcia osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin.	Liczba utworzonych grup samopomocowych. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup samopomocowych.	2023-2030	OPS, G/MKRPA, NGO, POIK	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Kontynuacja działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	Wzrost liczby osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie problemu uzależnień.	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia POIK.	2023-2030	samorząd powiatowy, POIK	Budżet Powiatu

Cel operacyjny nr 2 Prowadzenie działań profilaktycznych wśród mieszkańców i uczniów oraz wzrost ich świadomości w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży	Liczba uczestników rekomendowanych programów	2023-2030	G/MKRPA, placówki oświatowe, PPP,	Budżety Gmin Budżet

profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	w zakresie uzależnień, rozwoju psychospołecznego uczniów.	profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.		PSSE, KPP	Powiatu Budżet Państwa
Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Podjmowanie odpowiedzialnych wyborów przez mieszkańców Powiatu.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, G/MKRPA, NGO, KPP	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, GOK, Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia NZOZ	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa
Podjmowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Augustowie oraz działających w jej ramach posterunków Policji, w zakresie organizowania spotkań, pogadek i lekcji profilaktycznych na temat zagrożeń spożywania alkoholu, w tym w ciąży i w wieku starszym oraz	Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie uzależnień.	Liczba zorganizowanych spotkań/lekcji/pogadek. Liczba osób uczestniczących w nich.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, KPP, placówki oświatowe, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa

prowadzenia pojazdów pod jego wpływem.					
Kreowanie lokalnej polityki antyalkoholowej, poprzez ograniczanie nocnej sprzedaży alkoholu na terenie Powiatu.	Zmniejszenie fizycznej dostępności alkoholu w Powiecie.	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, objętych ograniczeniem nocnej sprzedaży alkoholu.	2023-2030	samorządy gminne	Budżety Gmin

PRZEMOC W RODZINIE

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący w rodzinach problem przemocy;
- konieczność zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy.

CEL STRATEGICZNY NR 5

Udoskonalenie systemu przeciwdziałania oraz minimalizowania problemu przemocy domowej.

Cel operacyjny nr 1 Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących i doznających przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na dostępnych stronach internetowych oraz	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2023-2030	PCPR, OPS, ZI, POIK	Budżety Gmin Budżet Powiatu

kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	przemocy w rodzinie.				
Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.	2023-2030	POIK, OPS, G/MKRPA, ZI, placówki oświatowe, Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia NZOZ	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa
Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej na rzecz przeciwdziałania przemocy.	Zapewnienie wielostronnego wsparcia w zakresie przemocy w rodzinie na terenie Powiatu.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy przy współpracy.	2023-2030	POIK, PCPR, OPS, G/MKRPA, ZI, NGO, KPP, PPP, PK	Budżety Gmin Budżet Powiatu

Cel operacyjny 2					
Zmniejszanie skali zjawiska przemocy, poprzez wprowadzenie specjalistycznego wsparcia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie wsparcia osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Wzrost liczby zaopiekowanych osób doznających przemocy w rodzinie.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym zostało udzielone wsparcie, np. w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	2023-2030	POIK, OPS, G/MKRPA, ZI	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska	2023-2030	OPS, G/MKRPA, ZI, placówki oświatowe,	Budżety Gmin Budżet Powiatu

w rodzinie.	mieszkańców i skali problemu.	przemocy w rodzinie.		placówki ochrony zdrowia, POIK	
Zapewnienie dzieciom doznającym przemocy miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży ochrony przed przemocą w rodzinie.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą w rodzinie.	2023-2030	PCPR, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz monitorowanie ich sytuacji.	Resocjalizacja osób stosujących przemoc.	Liczba osób stosujących przemoc, biorących udział w programach edukacyjno-korekcyjnych. Liczba osób poddanych monitorowaniu.	2023-2030	POIK, G/MKRPA Kuratorska Służba Sądowa	Budżet Państwa Budżet Powiatu
Organizowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	Liczba grup wsparcia. Liczba uczestników.	2023-2030	POIK, OPS, NGO,	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy w zakresie przemocy w rodzinie na terenie Powiatu.	Liczba zrealizowanych szkoleń i superwizji w zakresie przeciwdziałania przemocy. Liczba uczestników.	2023-2030	POIK, G/MKRPA, OPS, ZI, KPP, PPP	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Utworzenie tymczasowego miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy.	Zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, poprzez izolację od sprawcy.	Liczba osób doświadczających przemocy, którym udzielono schronienia.	2023-2030	samorząd powiatowy, POIK	Budżet Powiatu

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich;
- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej z powodu niewydolności rodzin biologicznych.

CEL STRATEGICZNY NR 6

Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich, poprzez doskonalenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów, a także rozwój działalności systemu w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cel operacyjny nr 1					
Udzielanie wsparcia rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, przeciwdziałanie i zapobieganie sytuacjom kryzysowym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Praca z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku rówieśniczym i szkolnym.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem. Liczba działań podjętych w celu wsparcia rodzin z terenu Powiatu,	2023-2030	OPS, PPP, placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu

Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego w przypadku doświadczania problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Powiatu. Poprawa psychospołecznego funkcjonowania rodzin.	Liczba informacji na temat dostępności poradnictwa specjalistycznego. Liczba rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem.	2023-2030	PCPR, POIK, OPS, PPP, placówki oświatowe, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu Budżet Państwa
Organizowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Powiatu.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2023-2030	OPS, PPP, placówki oświatowe	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Organizowanie działań i aktywności mających na celu integrację rodzin, w tym konkursów dla dzieci, festynów i pikników rodzinnych.	Podniesienie poziomu integracji rodzin z terenu Powiatu.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin. Liczba ich uczestników.	2023-2030	samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, placówki oświatowe, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu

Cel operacyjny nr 2

Rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie opuszczających pieczę wychowanków w usamodzielnieniu się.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizowanie szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje rodziców zastępczych i osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą.	Podniesienie poziomu jakości funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba osób biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje. Liczba szkoleń i warsztatów.	2023, 2026, 2029	PCPR, PPP	Budżet Powiatu
Udzielanie pomocy i wsparcia finansowego rodzinom zastępczym	Podniesienie poziomu jakości funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy i wsparcia finansowego.	2023-2030	PCPR, OPS	Budżet Powiatu Budżety Gmin

<p>Udzielanie pomocy i wsparcia w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych (opracowywanie Indywidualnych Programów Usamodzielnienia).</p>	<p>Zapewnienie wychowankom pieczy zastępczej odpowiednich warunków do samodzielnego funkcjonowania.</p>	<p>Liczba wychowanków objętych pomocą i wsparciem w usamodzielnieniu się.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>PCPR, OPS</p>	<p>Budżet Powiatu Budżety Gmin</p>
<p>Podejmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.</p>	<p>Wzmocnienie więzi rodziny.</p>	<p>Liczba działań podjętych we współpracy na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>PCPR, OPS</p>	<p>Budżet Powiatu Budżety Gmin</p>
<p>Zapewnianie rodzinom zastępczym i dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych pomocy specjalistycznej oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>Ogólna poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających.</p>	<p>Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, którym udzielono pomocy specjalistycznej. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>PCPR</p>	<p>Budżet Powiatu</p>
<p>Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.</p>	<p>Zapewnienie wsparcia emocjonalnego dla rodzin zastępczych.</p>	<p>Liczba utworzonych grup wsparcia. Liczba spotkań grup.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>PCPR</p>	<p>Budżet Powiatu</p>
<p>Pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p>	<p>Rozwój pieczy zastępczej.</p>	<p>Liczba pozyskanych oraz biorących udział w szkoleniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.</p>	<p>2023-2030</p>	<p>PCPR</p>	<p>Budżet Powiatu</p>

Rozwijanie działań wolontaryjnych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym zawodowym w pracach opiekuńczych i gospodarczych.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem w pracach opiekuńczych i gospodarczych. Liczba podjętych działań wolontaryjnych.	2023-2030	PCPR, NGO	Budżet Powiatu
---	---	---	-----------	-----------	----------------

WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

Obszary problemowe:

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stały wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności Powiatu;
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.

CEL STRATEGICZNY NR 7

Polepszanie efektywności rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób w wieku senioralnym w społeczności lokalnej.

Cel operacyjny nr 1 Rozwijanie usług umożliwiających aktywne i samodzielne życie seniorów oraz zapewnienie im godnego życia, a także włączanie osób starszych w życie społeczności lokalnej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Wsparcie i inicjowanie działań mających na celu aktywizację społeczną i integrację osób starszych (zajęcia sportowe, komputerowe, rekreacyjne, itp.).	Poprawa społecznego funkcjonowania osób starszych na terenie Powiatu.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.	2023-2030	OPS, UTW, kluby seniora, GOK, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Wspieranie rozwoju i tworzenie miejsc przyjaznych seniorom,	Organizacja czasu wolnego osób starszych	Liczba miejsc, w których prowadzone są zajęcia dla	2023-2030	OPS, UTW, kluby seniora, GOK, NGO	Budżety Gmin Budżet Powiatu

w których prowadzone będą różnorodne aktywności (np. Dzielne Domy Pobytu, Kluby Seniora, instytucje kultury).	oraz ich integracja społeczna.	seniorów. Liczba uczestników.			
Współpraca i podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz promowanie jego działalności wśród osób starszych.	Poszerzenie działalności UTW oraz jego promocja.	Liczba osób uczęszczających na zajęcia UTW.	2023-2030	UTW, OPS, kluby seniora, GOK, NGO, placówki oświatowe	Budżety Gmin Fundusze Europejskie
Zapewnienie osobom starszym, w szczególności zamieszkującym obszary wiejskie, dostępu do usług opiekuńczych.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa i funkcjonowania osób starszych z terenu Powiatu.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.	2023-2030	OPS, samorządy gminne, SPZOD	Budżety Gmin Budżet Państwa
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez wspieranie organizacji zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży.	Zwiększenie poziomu integracji międzypokoleniowej.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych zajęć.	2023-2030	placówki oświatowe, UTW, kluby seniora, OPS	Budżety Gmin Budżet Powiatu
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poziomu bezpieczeństwa osób starszych z terenu Powiatu.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów dla osób starszych.	2023-2030	POIK, OPS, KPP, UTW, kluby seniora	Budżety Gmin Budżet Powiatu

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;

- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności powiatu augustowskiego jako przyjaznego miejsca życia dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie

Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

Tabela 40. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Powiatu Augustowskiego o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030”.	IV kwartał 2022 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	Na koniec każdego roku w okresie od 2023 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki regionalnej i lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Dyrektor PCPR jako osoba koordynująca realizację Strategii, przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych,

jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Dyrektor PCPR powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie nie można było przewidzieć.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów będzie dokonywana w Sprawozdaniu z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030.

Ocena realizacji poszczególnych działań strategii obejmuje okres roczny i będzie przedstawiana w sprawozdaniach poszczególnych jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających ze strategii, przekazywanych do Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie do dnia 15 lutego każdego roku za rok ubiegły (w wersji elektronicznej i papierowej). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie sporządza informację zbiorczą z realizacji Strategii i przedkłada ją Zarządowi Powiatu w Augustowie do dnia 15 marca każdego roku.

Wskaźniki stopnia efektywności realizacji Strategii

Celem oceny wdrażanych działań, wykorzystane zostaną wskaźniki społeczne odzwierciedlające ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju, w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności – liczba osób korzystających z różnorodnych form wsparcia ze strony jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Powiatu,
- w obszarze dotyczącym rynku pracy – liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w poszczególnych latach,
- wskaźniki społeczne: liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi),
- wskaźniki ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu i wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 41. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2021 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także minimalizacja problemu ubóstwa na terenie Powiatu.	Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe.	267	260
2.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.	Liczba szkoleń oraz staży prowadzonych dla osób bezrobotnych.	96	110
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców gmin powiatu augustowskiego w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	65	poniżej 60
3.	Zapewnienie dostępności do usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, a także aktywne włączanie ich w życie społeczne.	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z WTZ w Augustowie.	35	35
		Liczba mieszkań chronionych.	4	5
4.	Poszerzenie sieci instytucji i podmiotów wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny, z uwzględnieniem mieszkańców borykających się z problemem uzależnień behawioralnych.	Liczba punktów konsultacyjnych.	4	do 7
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	0	10
5.	Udoskonalenie systemu rozwiązującego oraz minimalizującego problem przemocy domowej.	Liczba zrealizowanych warsztatów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	0	co najmniej 20
6.	Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich, poprzez	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	61	do 70

	doskonalenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów, a także rozwój działalności systemu w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Liczba asystentów rodziny.	7	do 10
7.	Polepszanie efektywności rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób w wieku senioralnym w społeczności lokalnej.	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	22,0	do 25,0

Źródło: opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030 zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom oraz niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców powiatu augustowskiego

i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

1. Podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
2. dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa – działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
3. podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
4. wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
5. promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
6. doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
7. zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
8. interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi i głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób

wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Powiatu, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi wybór priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Mapa powiatu augustowskiego na tle Polski oraz województwa podlaskiego..	20
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu augustowskiego według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)	28
Rysunek 3. Elementy procesu planowania strategicznego.....	93

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021	23
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do powiatu augustowskiego w 2021 roku	23
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie augustowskim w latach 2019-2021 (w procentach)	24
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w powiecie augustowskim w latach 2019-2021.....	24
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021.....	28
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2018-2020.	29
Tabela 7. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie powiatu augustowskiego z podziałem na poszczególne gminy	29
Tabela 8. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy powiatu augustowskiego	32
Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w powiecie augustowskim z podziałem na gminy w 2021 roku	33
Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu augustowskiego w latach 2019-2021	37

Tabela 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego (w procentach)	38
Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego.....	38
Tabela 13. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach należących do powiatu augustowskiego	39
Tabela 14. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład powiatu augustowskiego w latach 2019-2021.....	44
Tabela 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2021 w gminach powiatu augustowskiego	45
Tabela 16. Liczba gospodarstw domowych w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2021.....	46
Tabela 17. Liczba osób, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezdomności w gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021.....	47
Tabela 18. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu augustowskiego w latach 2019-2021.....	49
Tabela 19. Mieszkańcy powiatu augustowskiego zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2019–2021 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku)	50
Tabela 20. Mieszkańcy powiatu augustowskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2019-2021	51
Tabela 21. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021.....	51
Tabela 22. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu augustowskiego, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021..	53
Tabela 23. Liczba udzielonych świadczeń – zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021	54

Tabela 24. Liczba rodzin z terenu gmin wchodzących w skład powiatu augustowskiego, którym została udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2021.....	55
Tabela 25. Środki na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 (w zł).....	56
Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021.....	61
Tabela 27. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu augustowskiego wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2019-2021.....	62
Tabela 28. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie powiatu augustowskiego z podziałem na poszczególne gminy w latach 2019-2021 (w złotych)	64
Tabela 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021	65
Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021.....	67
Tabela 31. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu augustowskiego w 2021 roku (liczba świadczeń)	72
Tabela 32. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2019-2021 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu augustowskiego ...	73
Tabela 33. Rodziny, którym zostało udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu augustowskiego w latach 2019-2021	73
Tabela 34. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu augustowskiego na przestrzeni lat 2019-2021.....	75
Tabela 35. Liczba świadczeń dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w 2021 roku	83

Tabela 36. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w powiecie augustowskim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2019-2021 (w procentach)	85
Tabela 37. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu augustowskiego w latach 2019-2021 (według liczby wypłaconych świadczeń)	85
Tabela 38. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach powiatu augustowskiego	86
Tabela 39. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu augustowskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba osób)	87
Tabela 40. Harmonogram wdrażania Strategii	117
Tabela 41. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	120

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu augustowskiego w latach 2019-2021	21
Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu augustowskiego w podziale na gminy w 2021 roku	22
Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat augustowski na przestrzeni lat 2019-2021	22
Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa podlaskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	25
Wykres 5. Liczba osób pracujących w podziale na płeć w powiecie augustowskim na przestrzeni lat 2019-2021	26
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021 w powiecie augustowskim	27
Wykres 7. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie na przestrzeni lat 2019-2021	41

Wykres 8. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2019-2021

..... 80

BIBLIOGRAFIA

1. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. <http://bip.st.augustow.wrotapodlasia.pl/>
3. <https://augustow.praca.gov.pl/>
4. <https://barometrzawodow.pl/>
5. <https://bdl.stat.gov.pl/>
6. <https://pl.wikipedia.org/>
7. <https://urząd.augustow.pl/content/sport>
8. Jerzy Kwaśniewski, Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych, Uniwersytet Warszawski 2006.
9. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
10. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok.
11. Raport o stanie Powiatu Augustowskiego za 2021 rok.
12. Raporty o stanie gmin za 2021 rok.
13. Ricky W. Griffin, Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa 2004.
14. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok.
15. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie za lata 2019, 2020, 2021.
16. Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Pomocna Dłoń” na lata 2021-2030 za 2021 rok.
17. Sprawozdanie z realizacji powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie augustowskim na lata 2019-2021 w 2021 roku.
18. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
19. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1692 z późn. zm.).